

Бадиуззаман Саид Нурси

ОТ СЪБРАНИТЕ СЪЧИНЕНИЯ
“ПОСЛАНИЯ ОТ СВЕТЛИНА”
(РИСАЛЕ-И НУР)

Фондация “Кръгозори”

Бадиуззаман Саид Нурси

**ПОСЛАНИЕ ДО ВСЕКИ
БОЛЕН И ИЗПАДНАЛ В БЕДА**

Фондация “Кръгозори” 2004

Hastalar Risâlesi

Бадиуззаман Саид Нурси
Послание до всеки болен и изпаднал в беда

© Превод от арабски: проф. д.ф.н. Цветан Теофанов,
2004

© Фондация “Кръгозори” 2004
ISBN 954-91388-4-4

ДВАЙСЕТ И ПЕТИ ПРОБЛЯСЪК

Съставен от дваайсет и пет лека

ПОСЛАНИЕ ДО ВСЕКИ БОЛЕН И ИЗПАДНАЛ В БЕДА

Той е клиника и балсам за болните, мехлем за облекчаване на раните им, духовна рецепта. Написан е по подражание на традиционните думи: “Дано да си отиде бедата и слава на Аллах за оздравяването!”

Предупреждение и извинение

Тази духовна рецепта бе написана с бързина, която надхвърля обичайната за нас при досегашните ни съчинения.¹ Поради ограниченото време, с което разполагахме, за разлика от всичките ни останали трудове, този бе коригиран и редактиран с бегъл поглед и с изключителна скорост, както и бе написан. Той си остана в суров вид, като първа чернова, а не почувствахме нужда да нанасяме нови поправки, защото идеите, които по природа вълнуват сърцето, не

¹ “Да, свидетелстваме, че това послание бе написано за четири часа и половина.” Удостоверили: Рушди, Рафат, Хусрев, Саид. – Б. а.

бива да се опорочават чрез словесна украса, художественост и педантизъм. Затова моля читателите, и особено болните сред тях, да не се дразнят от необработените изрази и от сложните изречения, а задочно да отправят зов за мен.

Саид Нурси

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

В името на Аллах, Всемиловичивя,
Милосърдния!

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

“... Които, щом беда ги сполети, казват: “Ние на Аллах принадлежим и при Него се завръщаме.” (2: 156)

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِي ﴿٨٠﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِي ﴿٧٩﴾

“... И Който ме храни, и ми дава да пия, и ако се разболея, Той ме изцелява...” (26: 79–80)

В този проблясък ще разясним накратко двайсет и пет лека – цярове, които могат да бъдат реална утеха и полезен мехлем за хората в беда, за страдалците и болните, съставлящи една десета от човечеството.

ПЪРВИ ЛЕК

Немощни болни човече, не се тревожи, бъди търпелив! Твоята болест не е порок, а е вид лекарство, защото житейският срок е стопяващ се капитал. Ако той не бъде използван, се губи всичко, и особено ако е изтекъл в спокойствие и нехайство, когато ускорява крачките си към

своя край. Болестта ти носи огромни печалби от този твой капитал и не позволява да се пропи- лее бързо – забавя стъпките на живота, задържа го, удължава го, докато даде плодовете си, и ед- ва тогава го пуска да си върви. Затова ако нап- ример човек е бил болен през всичките си жи- тейски периоди, се казва: “Колко дълго е време- то на злощастията, колко кратко е времето на радостта!”

ВТОРИ ЛЕК

Болни човече, чието търпение се изчерпва, търпеливо понасяй, търпеливо благодари! Бо- лестта ти може да превърне минутите от твоя живот в часове богослужене, защото то бива два вида:

първият: богослужене при позитивни ситуа- ции, което се възплъщава в отслужването на мо- литвите, отправянето на зов и други подобни;

вторият: при негативни ситуации, когато човек в беда смирено търси защита от мило- сърдния си Творец, прибягва до Неговото пок- ровителство, старее се да се доближи до Него, изхождайки от усещанията си, които го карат да чувства своята безпомощност и слабост пред болестите и бедите. Със своето смирение той придобива чисто духовно богослужене, лишено от всякакво лицемерие.

Да, съществуват достоверни изказвания на

Пророка, Аллах да го благослови и с мир да го дари, според които примесеният с болест и изнемога житейски срок е смятан за богослужене от страна на вярващия при условие да не се оплаква от Всевишния Аллах.² Няколко автентични сведения и правдиви открития дори потвърждават, че за част от благодарните и търпеливи хора една минута болест се равнява на един час съвършено богослужене, а за част от съвършените – на цял ден. Затова, братко, не се оплаквай, а бъди признателен за болест, която превръща една тежка за теб минута в хиляда минути и ти осигурява дълъг и продължителен живот!

ТРЕТИ ЛЕК

Човече, за когото болестта е непосилна, хората не идват на този свят за удоволствие и наслада. Свидетелство за това е отпътуването на всеки дошъл, посивяването на младежите, спускането на всички във водовъртежа на изчезването и раздялата. И понеже човекът е най-съвър-

²Пратеникът на Аллах, Аллах да го благослови и с мир да го дари, е казал: “Когато Аллах изпитва раб мюсюлманин чрез беда в тялото му, Аллах, Всемогъщия и Преславния, казва: “Запиши благочестивите му дела!” Ако го излекува, Той го измива и пречиства, а ако го прибере, го опрощава и се смилява над него.” (добър хадис, разказан от Ахмед – Сахих ал-джами ас-сагир, 256)

шеното, най-извисеното от живите създания, най-богатото на органи, и дори е господарят на всички тях, виждаш, че когато разсъждава за сладостите на миналото и за бедите на бъдещето, той прекарва живота си в трудности и печал, принизявайки се до равнището на най-долните твари.

Следователно човекът не е дошъл на този свят, за да води приятно и красиво съществуване, гален от бриза на покоя и безметежността, а е дошъл, за да придобие блаженството на пребдващ и вечен живот чрез облекчените възможности за търгуване с великия си капитал – житейския срок. Ако не е болестта, в резултат на здравето и благополучието човек ще изпадне в нехайство и земното битие ще изглежда в очите му приятно, сладко, свежо. Тогава ще го порази болестта на забравата – не ще си спомня за отвъдния свят и ще отбягва да мисли за смъртта и гроба. Така капиталът на скъпоценния му живот ще се стопи и ще се пропилее напразно. А болестта скоро ще го пробуди, ще отвори очите му с думите: “Ти не си нито вечен, нито оставен без надзор, а си подчинен на определена функция. Отмахни от себе си заблудата, помни своя Творец, знай, че отиваш към гроба, готви се и се въоръжавай за него!”

Следователно болестта изпълнява ролята на честен и пробуждащ наставник и съветник, и

тогава няма причини да се оплакваме от нея в тази насока, а трябва да се приютим под сянката на благодарността. Когато премазващите крачки на болестта натежат, е нужно да потърсиш от Всевишния търпение.

ЧЕТВЪРТИ ЛЕК

Болни човече, който се оплакваш, знай, че нямаш право на това, а трябва да си признателен и трябва да си търпелив, защото твоето битие, твоите органи и системи не ти принадлежат – не си ги произвел сам и не си ги купил от някоя фирма или завод. Следователно те са чужда собственост. Владетелят на тези неща се разпорежда във владението си, както желае. Това бе изложено с пример в *Двайсет и шесто слово*, посветено на съдбата. Ето примера.

Богат и изкусен производител възлага на някой бедняк срещу определено възнаграждение да работи за него един час като модел. За да покаже изящното си производство и значимото си богатство, той облича човека във везана риза, която сам е ушил, и в бляскава инкрустирана одежда, изтъкана от него с изключителна красота и майсторство. Творецът работи над произведението си, демонстрира различни положения и форми, за да разкрие чудесата на своето изкуство и шедьоврите на своя талант – реже, подменя, удължава, скъсява и т.н. Как мислиш, има ли

право този нает бедняк да каже на твореца майстор: “Изморяваш ме, обременяваш ме, притесняваш ме, като искаш ту да се наведе, ту да се изправя. Със своето рязане и скъсяване разваляш бляскавото изящество на ризата, която краси снагата ми и разхубавява тялото ми. Ти ме угнетяваш и не си справедлив към мен.”

Такова е положението и по отношение на превеликия Творец, пречист е Той и всевишен – “На Аллах принадлежи върховният идеал” **وَاللَّهُ الْمُسْتَلِيمُ الْأَعْلَى** Той те облича, болни човече, в одеждата на тялото и влага в него инкрустираните сияйни септивни органи – окото, ухото, разума. За да разкрие гравюрите на Най-прекрасните Си имена, Той те изменя в рамките на многообразни положения и те поставя в различни условия. Както се запознаваш с името Му *Вседаряващия препитание (Ар-Раззак)*, вкусвайки горчивината на глада, така научаваш за името му *Лечителя (Аш-Шафи)* чрез болестта. С оглед на това, че част от Най-прекрасните Му имена се изявяват чрез болките и се разкриват чрез бедите, в тях се съдържат проблясъците на мъдростта, лъчите на милосърдието и сиянията на красотата. Ако се вдигне воалът зад твоята болест, от която се страхуваш и която мразиш, ще установиш, че зад нея е скрито приятно за теб, дълбоко, красиво и обичано съдържание.

ПЕТИ ЛЕК

Човече, подложен на изпитание чрез болестта, от опита ми през това време напълно и докрай се убедих, че тя е вид Божие благодеяние и Всемиловичиво напътствие за част от хората.³ Въпреки че не съм достоен за това, през тези осем или девет години някои младежи се обърнаха към мен да се моля за тях, защото ги е сполетяла болест. Забелязах, че който е в такова състояние, той повече мисли и си спомня за отвъдния живот, и не е опиянен от нехайството на младостта, а остава донякъде защитен под мъките и страданията на болестта, и запазва душата си от животинските страсти. Напомнях им, че според мен тези им болести – в рамките на способността им да търпят – са само Божие добротворство и дар от Него, Преславния. Казвах: “Братко, аз не съм против и срещу твоята болест, така че не чувствам състрадание и жалост към теб, за да отправя зов в твоя полза. Опитай се да понасяш търпеливо и да устояваш пред страданието, докато оздравееш и дойдеш на себе си! След като болестта изпълни задачите си, Милосърдният Творец ще те излекува, ако е пожелал.” Казвах също: “Част от подобни-

³ *Пратеникът на Аллах, Аллах да го благослови и с мир да го дари, е казал: “Онзи, за когото Аллах иска благо, страда от Него.” (хадис, предаден от ал-Бухари и Малик) – Б. пр.*

те на теб разклащат и дори разрушават вечния си живот заради мнима наслада, продължила около един мимолетен земен час. Така е, защото вървят безразлични в нехайство, произтичащо от изпитанието на здравето, изоставят молитвата, забравят смъртта, пренебрегват Всемогъщия и Превеликия Аллах. А ти виждаш с окоето на болестта гроба – неизбежния ти дом – и прозираш отгатък него другите отвъдни жилища. Действията и поведението ти се ръководят от това. Следователно болестта ти е само нещо от рода на здраве за теб, а здравето, на което се радва част от себеподобните ти, е болест.”

ШЕСТИ ЛЕК

Болни човече, който се оплакваш от страданието, моля те да възстановиш в съзнанието си своя отминал живот – да си спомниш за сладките и приятни дни, за мъчителните и горчиви времена. Няма съмнение, че ще произнесеш на глас или наум: “Ах!” или “Ох!”, или дълбоко ще въздъхнеш и ще кажеш: “Слава на Аллах и признателност!”, или ще простенеш: “Торко ми! Тежко ми!”

Забележи как при мисълта за болките и бедите, от които преди си страдал, те обзема духовна наслада и сърцето ти се разтуптява с прославата: “Хвала на Аллах и признателност Нему!” Така е, защото изчезването на болката поражда

наслада и чувство за облекчение. Когато страданията и нещастията престанат, те засаждат в духа скрита радост. Щом човек помисли за нея, тя излиза от убежището си и потича блаженство и ликуване, което се излива в благодарност и прослава на Аллах. А състоянията на удоволствие и безметежност, които си преживял, сега те карат да крещиш от болка: “Горко ми! Тежко ми!”. Когато отминат, засаждат в духа ти спотаена и постоянна болка. Спазмите на страданието се надигат отново и отново при най-малката мисъл за отсъствието на насладите и бликват сълзите на тъгата и скръбта. Непозволеното удоволствие, което човек изпитва за един ден, понякога го кара да вкусува душевна болка цяла година, а болката, изтърпяна през един ден мимолетно боледуване, осигурява насладата на няколко дена възмездие наред с удоволствието на оздравяването. Докато това е така, помни добре резултата от краткотрайното боледуване, което те мъчи, мисли за лелеяната награда, вложена в протичането му, настойчиво благодари, пренебрегвай оплакванията и си казвай: “Човече, всичко отминава!”

ШЕСТИ ЛЕК (II)⁴

Братко, който се разстройваш от болестта, щом се сетиш за вкуса и насладите на земния живот! Ако мирският свят наистина е дълготраен, ако смъртта действително е отстранена от пътя ни, ако отсега нататък ураганите на раздялата и изчезването престанат да бушуват, ако бъдещето, вихрецо събития, спре да носи духовна зима, бих застанал на твоя страна и бих те оплакал за състоянието ти. Но докато земният живот продължава да ни гони оттук (“Хайде, вървете си!”), глух за виковете ни и безразличен към молбите ни за помощ, би трябвало още отсега, преди да ни е натирил и прокудил, да се откажем от любовта и увлечението си по него чрез пробуждащите ни болести и чрез стремежа сърцето и съзнанието ни да се освободят от този свят, преди той да се е освободил от нас.

Да, като ни напомня този прекрасен и дълбок смисъл, болестта ни шепне в най-съкровени и интимни кътчета на душата: “Ти не си създаден от камък и желязо, а от разнообразни материали, комбинирани у теб и напълно пригодни за

⁴ *Този проблясък се появи съвсем естествено, без никаква преднамереност и без усилия. Така в шестата степен бяха включени две лекарства. Като се въздържахме от намеса в естествеността на изложението, го запазахме в първоначалния му вид и не се осмелихме да нанесем корекции от страх, че в случая се крие мистерия. – Б. а.*

разпадане, разлагане и разчленяване начаса. Остави самозаблудата, разбери безсилието си, познай своя Творец, вникни във функцията си и научи каква мъдрост и цел са вложени в идването ти на земята.”

И още, докато удоволствията и насладите на земния живот продължават да бъдат нетрайни, особено ако са непозволени, и нещо повече – да пораждат в душата страдание и да навличат грях и престъпление, не плачи, че си ги изгубил, аргументирайки се с болестта, а размишлявай за смисъла на духовното богослужене, което се съдържа в нея, и за отвъдното възмездие, скрито за теб в мъката, и се стреми да получиш това чисто и неподправено блаженство.

СЕДМИ ЛЕК

Болни човече, изгубил дара на здравето, твоето страдание не отнема сладостта на тази Божия благодат. Напротив, болестта ти позволява да вкусиш по-силно щастието да си здрав, да почувстваш колко е приятно изцеляването, да усетиш още повече удоволствието от липсата на оплаквания. Така е, защото всяко нещо губи стойността и въздействието си, когато се запази в едно и също състояние, без да се променя. Радетелите на истината дори приемат като безспорен факта, че “нещата напълно се осъзнават единствено чрез техните противоположности”.

Например ако липсваше мракът, не бихме могли да осъзнаем светлината и да почувстваме нейната сладост. Ако го нямаше студът, не бихме разбрали колко хубава е топлината. Ако не изпитвахме глад, храната не би ни дала приятен вкус и наслада. Ако организъмът не страдаше от жажда, утоляването с вода не би ни донесло блаженство. Ако липсваха оплаквания, изцеляването им не би породило радост. Ако нямаше болест, бихме останали безразлични към здравето.

Когато Всемогъщият Творец е поискал човек да почувства многообразните Му добрини и го е накарал да ги усеща и да вкусува различните Му благодеяния, Той го е снабдил с изключително обилие от органи за възприемане на хилядите Му дарове. Тогава би трябвало да изпрати свише и болестите, недъзите и неразположенията, както оказва милост и удостоява със здраве и добро състояние.

Питам те в името на Аллах: “Ако не бе болестта, засегнала главата, ръката или стомаха ти, щеше ли да си способен да усетиш сладостта, скрита в здравето, което е разпростряло сянката си над тези органи? И би ли могъл да вкусиш Божията благодат, въплътена в този дар? Напротив, щеше да забравиш за него вместо да си признателен. Или щеше до глупост несъзнателно да го прахосаш чрез прекомерността на нехайството.”

ОСМИ ЛЕК

Болни човече, който не забравяш отвъдния свят, твоята болест действа като сапун – отмива от теб мръсотията, премахва греховете ти и те пречиства от провиненията. Потвърдено е, че болестите са изкупление за греховете и простъпките. В достоверен хадис се казва: “Винаги щом мюсюлманин го порази страдание, Аллах сменя от него греховете му, както окапват листата на дърво.” Така е, защото греховете са вечни болести в безсмъртния живот, а на този свят те пораждаат духовни болести на сърцето, съвестта и душата. Ако си търпелив и не се оплакваш, чрез своето страдание се избавяш от твърде много нескончаеми болести, а ако се отвличаш от греховете си, забравяш отвъдния свят и си нехаен към своя Господ, твърдя, че ще те сполети опасна болест – милион пъти по-опасна, по-губителна и по-страшна от сегашните мимолетни временни болести. Бягай от нея и крещи, защото сърцето, духът и душата ти са изцяло обвързани с всички налични творения в този свят. Тези връзки постоянно се отсичат с мечовете на раздялата и изчезването, което отваря у теб дълбоки рани, особено когато поради липса на знание за отвъдния свят си въобразяваш, че смъртта е окончателно ликвидиране. Раните и уврежданията обикновено те превръщат сякаш в болно тяло, голямо колкото цялата земя. Това

налага преди всичко да потърсиш начини за пълно излекуване и за реално оздравяване на твоя огромен духовен организъм, терзан от безгранични болести и от безчет рани. Не мисля, че ще откриеш изход в друго освен в излекуване на вярата и в прибягване до нейния целебен балсам. И знай, че най-краткият път за достигане на това лечение е надникването през прозорците на безсилието и бедността, които се разтварят, след като физическата болест разкъса завесата на небрежността, и които прерязват човека. Тогава ще стигнеш до знанието за могъществото на Всемогъщия, Владетеля на величието, и за всеобхватното Му милосърдие.

Да, онзи, който няма знание за Аллах, носи на плещите си грижи и беди, необятни като земята и нейното съдържание. А който познава своя Господ, земният му живот се изпълва със светлина и духовна радост. Така той чувства в себе си наличната сила на вярата (всеки според собствената си степен). Да, болката, произтичаща от вторичните физически болести, се разтопява и става на прах под пороя на духовната радост и на сладкото изцеление в резултат на вярата.

ДЕВЕТИ ЛЕК

Болни човече, вярвай в своя Творец, причината да страдаш от болестите, да се страхуваш и да се плашиш от тях произтича от това, че те понякога водят до смърт и гибел. Понеже очите на нехайството виждат смъртта като външно ужасяваща и страховита, болестите, които могат да я причинят, пораждаат тревога и безпокойство. Затова знай *първо* – и вярвай непоколебимо, – че житейският срок е предопределен и не се променя. Случва се да починат ридаещите над някой в предсмъртен хрип, въпреки че са се радвали на здраве и благополучие, а болните, чието състояние е било тежко и са се намирали в опасност, са оздравявали и са живели дълго след това.

Второ: смъртта не е страшна сама по себе си, както ни изглежда във външния си облик. С вдъхновение от светлината на Свещения Коран в много наши послания доказахме категорично, без да оставим никакво съмнение и колебание, че за вярващия смъртта е демобилизация, приключване на функциите и край на житейските трудности; освобождаване от робството – от обучението и тренировката на земното поле за изпитания; преходна врата за среща с деветдесет и девет процента от любимите хора и от приятелите, отпътували в отвъдния свят; начин да се влезе в простора на истинската родина и на вечното местопребиваване за несекващо бла-

женство; преминаване от земния зандан в градините на Рая; задължителен момент за получаване на възнаграждението за свършената работа, което щедро и обилно се лее от благодатната съкровищница на Всемиловичия Творец.

Докато същността и реалността на смъртта са такива, на нея не бива да се гледа, сякаш е нещо страшно, а трябва да се смята за благовестие на милосърдието и щастието. При това част от поклонниците на Аллах не се страхуват от смъртта, защото е свирепа и сразяваща, а по причина на желанието си да придобият повече добри дела, които да извършат при удължаване на житейската им функция.

Да, за радетелите на вярата смъртта е вратата на милосърдието, а за радетелите на заблудата е кладенец на вечен мрак.

ДЕСЕТИ ЛЕК

Болни човече, който се тревожиш без причина, ти се безпокоиш от тежките стъпки и от силата на болестта, а това увеличава бремето на страданието ти. Ако искаш да го облекчиш, старай се и полагай усилия да преодолееш тревогата. Тоест мисли за ползите от болестта и за наградата, която предстои да получиш за нея, ускорявай стъпките към оздравяването и изтръгвай от себе си корените на безпокойството, за да изтръгнеш болестта от корените ѝ!

Да, тревогата (нашепванията на сатаната) уголемява и удвоява състоянието ти, защото под стъпките на физическата болест безпокойството поражда в сърцето духовна болест и физическата се задържа, опирайки се на духовната. Ако прогониш тревогата и вълненията, като повериш на Аллах повелята, удовлетвориш се с предопределението от Него и си представяш вложената в страданието мъдрост, физическата болест ще изгуби важно разклонение от корените си, част от нея ще се облекчи и ще изчезне. Когато болестта ти е съпроводена от самовнушения и безпокойства, е възможно в резултат на тревогата една стотна част от тези заблуди да нарасне десет пъти. А с преодоляването на безпокойството действието на болестта отслабва с девет десети. Когато тревогата е подхранвана от страхове и грижи, това засилва страданието. Болният изпада в положение, при което сякаш обвинява Божиата мъдрост, критикува Божието милосърдие и се оплаква от Милостивия си Творец. Затова, противно на намеренията си, той бива подлаган на превъзпитание и получава удари, които засилват страданието му, защото както признателността увеличава благодатните моменти, така и оплакването изостря болестта и бедата. Впрочем по своята същност и тревогата е болест и лечението ѝ се заключава единствено в осъзнаване на мъдростта, вложена в страданието. Ако разбереш тази мъдрост

и ползите от болестите, намажи тревогата си с този мехлем, избави се от това и вместо “О, горко ми!” кажи: “Слава на Аллах за всяко състояние!”

ЕДИНАЙСЕТИ ЛЕК

Болни братко, чието търпение се изчерпва, въпреки че болестта ти причинява страдание в момента, в същото време тя те дарява с нематериална сладост, която блика от предходно излекуване, наред с духовно удоволствие, извиращо от наградата за тази болест. Времето от днес нататък, и дори от този час насетне, повече не носи болест. Без съмнение, няма болка без причина. Когато няма болка, няма нито страдание, нито оплакване. Понеже си въобразяваш и представите ти са погрешни, те е обхванало нетърпение. Ала с отминаването на болестния период ще се разтопи и ще се изличи страданието, изживяно през него, ще се запази само въздаянието за болестта и ще остане сладостта от нейното отшумяване. Би било глупост и дори лудост да си спомняш после за отминалата болест и да страдаш от нея, да изгубиш и да изчерпаш търпението си, когато би трябвало да си весел и доволен за дарената ти радост и блаженство от въздаянието за търпението. Отминалите дни не ще се завърнат повече, а не е ли глупост отсега да ангажираме съзнанието си с мисли за ден, който все още не се е родил, за болест, която все още не ни е сполетяла, и за стра-

дание, което не е започнало да ни мъчи? Подобна самозаблуда в резултат на горчив размисъл и обременяване на съзнанието с жестоко страдание тласкат към изгубване на търпението. То е все едно три типа несъществуващи състояния да се обагрят с цветовете на три степени от реалността. Не е ли това глупост? Докато времето на болестта, отминала преди настоящия момент, поражда възторг и ликуване, и докато бъдещото време, което предстои да настъпи от днес насетне, все още не се е превърнало в действителност, и болестта липсва, и страданието липсва.

Не разпилявай, братко, наляво и надясно силата да търпиш, дарена ти от *Истината* (*Ал-Хак*), преславен е Той и всевишен, а събери цялата си способност да устояваш пред болката, която те е обзела в този миг, изречи: “Многотърпеливи човече!” и твърдо понеси всичко!

ДВАНАЙСЕТИ ЛЕК

Болни човече, който по причина на своето страдание си възпрепятстван да извършваш богослужене и да отправяш зов, и който съжеляваш за подобно лишение, знай, че това е регламентирано в знатен пророчески хадис.⁵ В

⁵ *От Абу Муса се предава, че Пророкът, Аллах да го благослови и с мир да го дари, е казал: “Когато някой раб е болен или на път, за него Всевишният Аллах е предписал*

него се казва, че и когато е болен, вярващият получава награда за своето богослужене. Болестта не лишава от въздаяние. Ако човек в такова състояние изпълнява религиозните предписания според възможностите си, болестта компенсира за всички пропуснати по тази причина задължения, а когато положението му се влоши, напълно ги замества, щом понася търпеливо, уповава се на Аллах и има намерение да се придържа към законите на вярата. Така също страданието кара човека да чувства своята слабост и безпомощност. Болният се примирява с тази даденост, като отправя зов с думи и действия. А Аллах, Преславния и Всевишния, не влага у човека безгранична слабост и безкрайна немощ за друго освен за да го накара да прибегва винаги с молби до Божието присъствие, да проси и да иска подкрепа, както е казано в следното коранично знамение:

قُلْ مَا يَعْزُبُ عَنْكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

“Кажи: “Не би ви обърнал внимание моят Господ, освен ако сте го призовавали.” (25: 77)

Понеже болестта е мотив за отправяне на

същото въздаяние, каквото и за онзи, който е действал здрав и пребиваващ на едно място.”

искрен зов, в което се крие мъдростта при сътворяването на човека и основната причина за неговата важност, не е правилно да се оплакваме от нея, а трябва да благодарим на Аллах. Изворите на зова, отприщени и бликнали с болестта, не трябва да се пресушават просто като се сдобиваме само със здраве.

ТРИНАЙСЕТИ ЛЕК

Клетнико, оплакващ се от болестта, тя е съкровище за някои хора, скъпоценен Божи дар и всеки сполетян от нея е способен да си я представи от този ъгъл. Божията мъдрост изисква житейският край да настъпи в неизвестен час, той да бъде избавление за човека от абсолютното отчаяние и от абсолютното безгрижие, да го държи между страха и надеждата и да запази земния и отвъдния му живот от падане в бездната на гибелта. С други думи, очаква се житейският край да настъпи всеки миг и ако той свари човека в момент, когато е потънал в нехайство, ще му нанесе тежки щети във вечния отвъден живот. А болестта разсейва и разпръсква това безгрижие, кара ни да мислим за другия свят и ангажира с него съзнанието ни. Случва се дори човек да получи огромна печалба и за двайсет дена да придобие ползи, каквито навярно е трудно да достигне и за двайсет години. Ето един пример.

Имаше двама младежи, Аллах да ги опрости, единият – Сабри от Илема, а другият – Мустафа Везирзаде от Ислямкьой. Въпреки че бяха единствените неграмотни измежду всичките ми ученици, бях забелязал с възхита, че са в първата редица по преданост и искреност в служенето на исляма. Аз не разбрах тогава каква мъдрост се крие в този факт, но след смъртта им научих, че и двамата са страдали от неизлечима болест. Ръководени от нея, те придобили велико благочестие, стремели се към извисена всеотдайност и към поведение, което да им донесе полза в отвъдния живот, за разлика от всички останали младежи, небрежни и пропускащи дори задълженията си. Моля Аллах двете години на болест и страдание, което споменатите момчета прекараха в земния свят, да са се превърнали в милиони години блаженство и щастие в отвъдния живот, в Рая. Едва сега разбирам, че отправеният от мен зов да се излекуват – от гледна точка на земната действителност – е бил зов в тяхна вреда. Но моля Аллах молитвата ми за тяхното здраве да е била приета.

И така, онези двама младежи, по мое дълбоко убеждение, са успели да получат печалба, равностойна на онова, което човек постига поне за десет години усилия и благочестие.⁶ Ако се

⁶ *Абу Хурайра, Аллах да е доволен от него, предава, че*

гордееха с доброто си здраве подобно на някои свои връстници и се водеха по обичая на нехайството и неразумността, докато накрая ги връхлети дебнешката смърт – както се прокрадват опипом в тинята и мрака на греховете, – сега гробовете им щяха да бъдат дупки на скорпиони и змии вместо да са могили от светлина и съкровища от блясък.

Докато болестите продължават да носят в същността си тези огромни ползи, е недопустимо да се оплакваме от тях, а трябва да се опираме на Божието милосърдие чрез упование, търпение и радостна прослава и благодарност.

ЧЕТИРИНАЙСЕТИ ЛЕК

Болни човече, пред чиито очи е спусната пелена, ако разбереш, че зад воала пред погледите на вярващите хора се крие светлина (и то каква!) и има духовно око, ще кажеш: “Благодаря и хиляди пъти признателност на милосърдния ми Господ!”. За обяснение на този мехлем ще разкажа следната случка.

Нещастие сполетя лелята на Сюлейман от

Пророкът, Аллах да го благослови и с мир да го дари, е казал: “Ако някой човек има пред Аллах положение, което той не може да достигне с дела, Аллах не престава да го подлага на изпитания чрез нежелани за него неща, докато накрая му позволи да го достигне.” (добър хадис)

Барла⁷, който продължи да ми служи осем години, без да ми досади нито веднъж и без да ме притесни с каквото и да било, напълно всеотдайно и почтително. Клетницата бе поразена от слепота и светлината бе угаснала в очите ѝ. По-неже тази праведна жена ми имаше изключително доверие, много повече, отколкото заслужавах, тя се вкопчи в мен, когато напусках джамията, и ми каза: “За Бога, помоли се на Аллах за очите ми!”. Аз на свой ред превърнах праведността на тази благословена вярваща жена в застъпник и ходатай за зова си, и отправих към Аллах молба със смирение и богоугодност: “Боже, Господи мой, заради светостта на нейната праведност възстанови зрението ѝ!” На следващия ден от близкия окръжен град Бурдур дойде лекар офталмолог и я излекува. Аллах е върна зрението, а след четирийсет дена отново затвори очите ѝ. Много ме заболя, много се молих за нея и се надявам да е било откликнато на зова ми в полза на нейния откъснат живот. Иначе този мой зов погрешно ще се е превърнал в молба против нея. Тя остана да живее само още чети-

⁷ *Отдалечено селце в планинската верига Тавър (Торос), разположена в Южна Турция. Там Учителя Саид Нурси бил изпратен на заточение през 1926 г. и пребивавал принудително осем години и половина. Споменатият Сюлейман е първият ученик на Рисале-и Нур в онези краища. – Б. пр.*

рийсет дена, за да завърши житейския си срок. След изтичането му се отправи към милостта на Аллах.

И така, лишаването на тази жена, за която молим състрадание, от благото на зрението и от възможността да се любува на тъжните градини на Барла, и спускането на воал между нея и прекрасните поля за четирийсет дена, сега са получили своето възмездие в гроба ѝ, където тя четири хиляди дена гледа Рая и съзерцава зелената на Небесните градини. Това е по причина на нейната твърда и дълбока вяра, и на нейната сияйна и велика праведност.

Да, когато пред очите на вярващия се спуснат воалите на слепотата и той влезе в гроба в такова състояние, пред него се отваря възможността да наблюдава според степента си Сияйния свят с по-широк поглед, отколкото останалите покойници. Както ние на земята виждаме с очите си повечето неща, а слепите вярващи не са способни на това, така и в гроба незрящите, ако са били вярващи и благочестиви, ще виждат повече – всеки според степента си, – в сравнение с останалите покойници. Те ще съзерцават Градините и блаженствата на Рая – всеки според степента си, – сякаш са снабдени с телескопи, които улавят прелестни гледки от Рая и ги прожектират като на киноекрани пред тези слепи хора, лишени в земния живот от светлината

на зрението.

Ти можеш, братко, да придобеш озареното око, разкриващо Рая над върховните небеса, докато си още в гроба. Това ще стане чрез търпение и благодарност за спуснатия пред зрението ти воал. Знай, че единственият лекар – специалист по очни болести, способен да вдигне завесата пред погледа ти, за да виждаш с окото на вярата, е Премъдрият Коран.

ПЕТНАЙСЕТИ ЛЕК

Болни човече, който охкаш в стонове, не охкай и недей да стенеш, вгледан в образа на отвратителната и противна болест, а виж нейния смисъл и значение, отпусни се и изречи: “Слава на Аллах!”.

Ако смисълът на болестта не бе нещо красиво, Милостивият Творец не би подлагал на изпитание чрез болести и страдания най-обичните измежду любимите Си раби. В един от пророческите хадиси се казва така, или както е казано:

“На най-жестоките беди сред хората са подлагани пророците, после – светците, а после – най-идеалните и най-идеалните.”

أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءُ الْأَمْثَلُ فَأَلَمْثَلُ

Начело на подложените на изпитание стои търпеливият Айюб, мир нему, после – остана-

лите пророци, мир на тях, после – светците, после – праведниците. Всички те приемали болестите, от които страдали, като чисто богослужене и всемилостива награда, търпеливо отправяли благодарност и смятали, че това им състояние е вид хирургическа операция, дарена им от Всемилостивия, Милосърдния.

Ако и ти, болни човече, който охкаш и се мъчиш, желаеш да се присъединиш към кервана от озарени хора, отдавай благодарност с търпение! В противен случай твоето оплакване ще ги накара да се въздържат и да не те включат в групата си. Тогава ще изпаднеш в бездната на нехайните и ще тръгнеш по път, над който се е възцарил мрак. Да, има болести и трагични инциденти, които ако бъдат последвани от смърт, ще увенчаят своята жертва със сана на приближените до Аллах (*аулия*), сякаш това е духовно мъченичество (*шахада*). Такива са болестите, свързани с раждането⁸, спазмите в стомаха, удавянето, изгарянето и чумата. Ако някой почине при подобни обстоятелства, ще бъде издигнат до степената на мъченик за вярата (*шахид*). Има и много благословени болести, които ако завършат със смърт, придават на починалия от тях

⁸ *Тези болести придават степен на духовно мъченичество до изтичане на следродилния период – четиресет дена.*

степената на светостта (*уилая*). След като болестта намалява силата и необуздаността на обичта към земния живот, на страстта и огромната привързаност към него, тя облекчава също и раздялата с живота, болезнена и горчива за хората на земните удоволствия, и дори ги кара да харесват и да предпочитат смъртта.

ШЕСТНАЙСЕТИ ЛЕК

Раздразнени болни човече, болестта учи пострадалите от нея да зачитат най-важните социални връзки и най-прелестните отношения в живота на хората: уважението и обичта. Тя избавя човека от затварянето в себе си, което води до подивяване и го лишава от милосърдие, както е обяснено в следното коранично знамение:

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ ﴿٦٧﴾ أَنْ رَأَاهُ اسْتَكْبَرُ!

“Ала не! Човек престъпва, защото се е видял богат.”(96: 6–7)

Повеляващата зло душа, попаднала в мрежата на отчуждението, което произтича от здравето и благополучието, не ще почувства подобаващо уважение към братските връзки и не ще усети милосърдието и състраданието, свойствено за подложените на изпитание чрез беди или за болните. Ала когато болест връхлети човека и под натиска на своите страдания, оплаквания и

тегоби той осъзнае колко е безпомощен и колко е беден, ще почувства дължимото уважение към вярващите си братя, които се грижат за него, или които го посещават. По аналогия със себе си той ще усети човешка нежност и към всички хора, изпаднали в беда и сполетени от нещастие, сърцето му ще прелее от милосърдие и жалост към тях в пълния им смисъл – а това са най-важните ислямски черти. У него ще пламне горещо съчувствие към братята му по съдба и ако може, ще им подаде ръка за помощ, а ако не е способен на това, ще отправи зов за тях, ще ги посети и ще се интересува за състоянието им, с което ще отдаде дан на законосъобразна традиция и ще получи велика награда за постъпката си.

СЕДЕМНАЙСЕТИ ЛЕК

Болни братко, който се оплакваш, че си безсилен да вършиш праведни дела, бъди признателен: благовествам те, че самата болест отваря пред теб вратите на най-чистите добротворства. Освен че страданието носи постоянна награда и за болния, и за онези, които се грижат за него, то е най-значимото средство за получаване на онова, за което се отправя зов.

Да, грижата за болните носи на вярващия велика награда. Посещаването им и заинтересоваността за тяхното здраве и спокойствие (при ус-

ловие да не бъдат разстройвани и да не им се досажда) са благородна пророческа сунна и в същото време са изкупление за греховете. Има и хадис с такова съдържание:

“Търсете зов от болен, на него се откликва!”

اطلبوا دعاء المريض فدعاؤه مستجاب

Горното е валидно особено ако болният е някой от най-близките хора, например баща или майка. Тогава грижата за тях е важно богослужение и за нея също се получава най-голямото въздаяние. Успокояването на сърцата на болните и вдъхването на утеха в душите им се смята за нещо равностойно на важна милостиня. Колко щастливи са децата, които се грижат за своите бащи и майки при боледуването им, успокояват нежните им угнетени сърца и вселяват в тях мир, като така си спечелват молитвите на своите родители.

Да, истината, която заслужава повече внимание и по-високо място в социалния живот, е, че добрите синове ще бъдат възнаградени за своята жал и състрадание към родителите си, след като са им оказвали подобавашо уважение и са изразявали чисти чувства към тях по време на боледуването им. Картините на преданост, които разкриват това добро поведение на децата и тяхната човечност, предизвикват възхитата на всички творения и дори на ангелите. Те ги

поздравяват, прославяйки и величаейки Аллах, като възкликват: “Това е пожелал Аллах!” (*машааллах*) и “Благословил е Аллах!” (*барак-аллах*).

Да, състраданието, съчувствието и милосърдието, които ограждат болния, разтопяват страданията му и ги превръщат в приятни и радостни наслади.

Приемането на зова на болния и откликването му е важен и заслужаващ внимание въпрос. Преди близо четирийсет години бях отправил зов да се излекувам от болки в гърба. После осъзнах, че страданието е дар, въздаван заради зова. Както и зовът, който не може сам да се анулира, така и резултатът от него, принадлежат на отвъдния живот.⁹ А зовът сам по себе си е вид богослужене, защото болният търси убежище при Аллах, когато осъзнае своята безпомощност. Затова отсъствието на видим отговор на моя зов за изцеляване от болестта ми в продължение на трийсет години въобще не ме отклони от мисълта, че някой ден ще се избавя от нея. Причината е, че болестта е времето за отправяне на зов, а оздравяването не е резултат от зова,

⁹ *Въпреки че част от болестите са причина за наличието на зов (дуа), ако зовът стане причина за изчезването на болестта, то сякаш зовът е станал причина за изчезването на самия себе си, което е невъзможно. – Б. а.*

по-скоро ако Преславният Аллах – Премъдрият, Всемиловичият – реши да дари изцеляване, той прави това от щедрост и великодушие. Ако зовът ни не бъде приет по желанието от нас начин, не можем да кажем, че не му е откликнато. Премъдрият Творец знае по-добре от нас, а ние сме невежи. Преславният ни набавя най-хубавото и най-полезното, което е в наш интерес. Понякога Той трупа запаси от молбите ни, свързани със земния живот, за да ни бъдат от полза в откъсания, и така приема зова ни. Каквото и да е положението, зовът, придобил искреност, произтичащ от тайнството на болестта и възникнал от слабост, безпомощност, принижаване и нужда, е твърде близо до приемането. Болестта е фундамент и ос на подобен искрен зов, затова болният и хората, които се грижат за него, трябва да извлекат полза от своите молби.

ОСЕМНАЙСЕТИ ЛЕК

Болни братко, който си изоставил благодарността и си капитулирал пред оплакванията, жалбите ти произтичат от накърняването на някое твое право. Но правата ти не са отнети, за да се оплакваш. Напротив, ти не си изпълнил задълженията си, нарушил си чужди права над теб и не си отдал признателност. Ти не си изпълнил дълга си към Аллах, Който има права над теб. И нещо повече, оплакваш се с лъжа, а

сякаш казваш истината. Не трябва да се оплакваш, като гледаш към онези, които те превъзхождат със своето здраве, а по-скоро би следвало да видиш от ъгъла на здравето клетите болници, които стоят по-ниско от теб и се превиват от силната болка и страдание.

Следователно ти си натоварен със задачата много да благодариш. И ако ръката ти е счупена, наблюдавай отрязаните ръце, а ако си с едно око, гледай изтубилите и двете, докато започнеш да благодариш на Преславния Аллах.

Да, никой няма право да протяга поглед към онези, които от позицията на добруването стоят по-високо, за да не пламне у него изгарящият пожар на оплакванията. Ала при беда е задължително човек да отправя очи към онези, които от позицията на нещастieto са пострадали повече от него и са по-тежко болни, а после да благодари и да се задоволи с положението си. Тази тайна бе разяснена в някои *Послания от светлина (Рисале-и Нур)* чрез пример, който може да се обобщи по следния начин.

Някакъв човек хваща за ръка клетник, за да го заведе на върха на минаре, като му прави подарък на всяко стъпало по пътя нагоре и накрая след всичко това го удостоява на върха с най-големия дар. Но вместо да благодари и да бъде признателен, както се очаква от него, клетникът се преструва, че е забравил наградите, които е

получил на стъпалата и впоследствие, и смята, че са без значение. Не само че не благодари, но и вдига поглед нагоре, към онези, които стоят над него, и се оплаква с думите: “Ако минарето бе още по-високо, щях да превъзхождам другите! Защо то не се издига като онази величествена планина в далечината?” Ако човек така се жалва, колко огромна е неблагодарността му пред даровете и колко много престъпва правдата!

Подобна е ситуацията и с човека, който се е появил на бял свят от нищото и не е станал нито камък, нито дърво, нито животно, а човек мюсюлманин, удостоен с много здраве и жизнени сили и получил висока степен на благодат. Въпреки това той идва и започва да се оплаква, защото е лишен от здраве в резултат на някои случайности или защото е изгубил даровете вследствие на лошия си избор или поради злоупотреба, или понеже е безсилен да ги постигне благополучие. Тогава казва: “Горко ми, какво съгреших, та ме сполетя всичко това!” Така разкрива, че търпението му се е изчерпало и изрича незаслужени критики към Божието господство. Това състояние е духовна болест и беда, по-голяма от физическото страдание и от бедата, в която човек е изпаднал. Жалбите му само засилват болестта, както ако някой се бори с контузена ръка. Позицията на разумния е представена от споменатите слова на Всевишния:

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

“... Които, щом беда ги сполети, казват: “Ние на Аллах принадлежим и при Него се завръщаме.” (2: 156)

Разумният търпеливо предоставя на Аллах да реши, така че болестта да приключи изпълнението на своите функции и да си отиде.

ДЕВЕТНАЙСЕТИ ЛЕК

Както сочи формулировката, дадена от Безсмъртния – Аллах Красивия, Носителя на величието, – Който е определил като *Най-прекрасните* всички Свои имена, всички те са красиви. Така и животът е най-красивото, най-прелестното и най-комплексното огледало на Безсмъртния, а огледалото на Красивия е също красиво. Огледалото, което отразява Неговите хубости, също става красиво. Всяко нещо, което се случва от страна на Красивия и се изявява там, е също красиво. Всичко, което се случва в живота, е красиво от гледна точка на реалността, защото разкрива красивите гравюри на Най-прекрасните имена.

Ако животът премине в еднообразие, само в здраве и благополучие, той би се превърнал в дефектно огледало – в известна насока той би породил чувство за празнота и безсмислие, би причинил страдание и затруднение, би се при-

низила стойността му. Тогава сладостта и удоволствието на съществуването биха се превърнали в болка и огорчение, а човекът би се хвърлил или в тинята на глупостта, или в блатото на развлеченията и разгула, и би заприличал на затворник, който се отнася враждебно към живота си и се старае бързо да го убива в своето желане срокът на присъдата да изтече по-скоро.

А животът, който протича в промени и в движение, и изисква да се преминава през различни етапи, ни кара да чувстваме, че той има стойност и тежест. Това придава значение на съществуването и го насища с удивителна сладост. Тогава човек не желае житейският му срок да приключи по-скоро и въпреки че страда от различни трудности и беди, не охка и не скърби: “Кога ли слънцето ще залезе!”, или “Кога ли нощта ще свърши!”

Да, ако желаете, попитайте някой богат безделник, на когото всичко е наред, попитайте го как е, и непременно ще чуете от него изрази на болка и печал: “Ох, времето не минава! Ела да потърсим някакво забавление, за да убием времето! Нека поиграем малко табла!” Или ще чуете оплаквания, които произтичат от големи надежди: “Недостатъчно съм свършил! Ех, да мога да направя еди-какво си!” А щом попиташ как е някой бедняк, потънал в беди, или тежко-работник, ако е разумен, ще ти отговори: “Доб-

ре съм, слава на Аллах, хиляди благодарности на моя Господ! Аз живея в постоянен труд. Хубаво би било слънцето да не залязва скоро, та да свърша работата си. Така времето минава бързо и животът тече безспирно, и въпреки че съм потънал в действителността, и това ще отmine. Всяко нещо ускорява стъпките си по този шаблон.” С подобни думи бедният човек дава израз на виждането си за стойността и значението на съществуването наред със своето съжаление, че животът му се изплъзва. Въпреки че съжالياва за това, той все пак разбира, че сладостта на съществуването и стойността на живота е в полагането на труд и на тежки усилия. А спокойствието, веселието, здравето и благополучието вгорчават битието и го утежняват, така че човек пожелава да се отърве от него по-скоро.

Болни братко, знай, че коренът на бедите и злините, и дори на греховете, е нищото. Както бе категорично и подробно доказано в повечето *Послания от светлина (Рисале-и Нур)*, нищото е чиста злина и пълен мрак.

Монотонните състояния – еднотипен и равномерен покой и отдих – стоят твърде близо до нищото и до безсмислието. Тази близост ни кара да усещаме мрака, скрит в небитието, и поражда скука и тегоба. А движението и промяната са реалности, които ни позволяват да чувстваме съществуването – чисто благо и светлина.

Докато истината е такава, болестта, от която страдаш, е само гост, изпратен, за да изпълни множеството си функции: да пречисти живота ти, да го подсили и извиси, да насочи всички органи от тялото ти към оказване помощ на пострадалата част от организма, да изяви Имената на Премъдрия Творец. Ако е рекъл Аллах, *иншааллах*, болестта скоро ще приключи своята задача и ще си отиде с думите, отправени към здравето: “Ела сега ти, за да заемеш мястото ми завинаги! Отново спазвай задълженията си! Това е твоят дом, засели се в него! Приятно пребиваване!”

ДВАЙСЕТИ ЛЕК

Болни братко, търсещ цар, знай, че болестта бива два вида: реална и въображаема. Премъдрият и всеславен Изцелител, превелик е Той и всевишен, е сторил да има лек за всяка болест и е складирали лекарствата си в огромната аптека – земното кълбо. Наличието им предполага наличие и на болести. Преславния е създал цар за всяка болест и използването на лечебни средства, както и пиенето на лекарства за изцеляване, е поначало законосъобразно. Но трябва да се знае, че изцеляването и въздействието на лекарството са в правомощията на Преблагословения, Всевишния. Както донася болестта, така Той дарява и изцеляването. Мюсюлманинът

трябва да се придържа към указанията и препоръките на опитните мюсюлмански лекари. Това е най-важното лечение, защото повечето болести се пораждаат от злоупотреба, липса на диета, пренебрегване на здравомислието, прекомерност, грехове, глупост, непредпазливост. Без съмнение, религиозният лекар ще даде съвети и предписания в рамките на шариата. Той ще предупреди за злоупотребата и за прекомерността, и ще внуши на болния утеха и надежда. На свой ред, когато се опира на тези предписания и утехи, болният ще усети облекчение на състоянието си и ще го обземе радост вместо да почувства тегоба и досада.

Що се отнася до въображаемата болест, единственото въздействащо и успешно лечение за нея е игнорирането ѝ, защото колкото повече се обръща внимание на внушението, толкова повече то се уголемява и раздува, а ако го пренебрегват, се смаява, замира и изчезва. Така и когато човек попадне на гнездо на оси, ако им обръща внимание, те се струпват и го нападат, а ако не реагира, се разпръсват и разпиляват. Подобен пример е поведението на някой, който прекалено се вживява при гледката на висящо в мрака въже и фантазията му дотам нараства и се уголемява пред него, че го кара да побегне като обезумял. Ако е по-сдържан, ще открие, че това не е змия, а най-обикновено въже, и ще започне

да се присмива на своето объркване и самовнушение. Подобно е положението и с въображаемата болест – ако тя продължи прекалено дълго, се превръща в реалност. Фантазията на нервен човек с изострена чувствителност е твърде гибелна болест, защото го плаши, превръща мравката в слон и руши духовните му сили, особено ако попадне на лекари с грубо сърце, лишени от състрадание, или на мними лечители, които още повече възбуждат и подклаждат самовнушенията му. Накрая той пропилява и изчерпва състоянието си, ако е бил богат, или изгубва разсъдъка си, или окончателно съсипва здравето си.

ДВАЙСЕТ И ПЪРВИ ЛЕК

Болни братко, ти наистина изпитваш физическо страдание, но те обзема и значима духовна наслада, която изличава всички симптоми на физическата болка. Мъките на тялото не удавят позабравеното сладко състрадание и жалост към теб от времето, когато си бил малък – чувствата, преизпълнени с щастие, опиянение и спомени от детството, които сега отново бликват, породени от вниманието на твоите родители и близки, ако имаш такива. И сякаш от любимите ти хора наоколо се вдига скрита завеса, за да те поемат отново под своите грижи и да се устремяват към теб с обич, привлечени от болестта, която е подбудила тези интимни чув-

ства. Колко струват мъчителните ти физически болки пред огромната самоотверженост, примесена с милосърдие и състрадание – заради болестта ти, – от страна на онези, на които си бил горд да служиш и си се стремил да ги удовлетвориш. Така ти се превръщаш сега в техен господар и повелител и чрез болестта си печелиш много помагачи ти приятели и съчувстващи ти другари, които са съпричастни с теб поради вложената в човешката природа нежност и жалост. И още, по причина на своето състояние ти си взел отпуск, за да си починеш от тежките си и убийствени задължения. Сега си оставен на мира и си се отдал на отдих. Би трябвало след всички тези духовни наслади да обърнеш лице към простора на признателността и да излезеш от теснината на оплакването, скръбта и грижата за незначителното си страдание.

ДВАЙСЕТ И ВТОРИ ЛЕК

Братко, повален от такава неизлечима болест като парализата, искам да те зарадвам, като те възвестя, че тя е смятана за една от благословените болести за вярващия. Чувал съм това от праведните светци (*ал-аулия ас-салихин*) отпреди време, но не съм знаел какво се влага в него. Сега една от тайните му осенява сърцето ми по следния начин.

Хората на светостта са се придържали по

свое желание към два важни принципа с цел да стигнат до *Истината* (*ал-хак*), Преблагословен и всевишен е Той, за да се избавят от огромните духовни опасности на земния живот и да си обезпечат вечното щастие. Тези два принципа са:

Първо – връзка със смъртта. В името на блаженството си във вечния живот те силно са се стремели към размисъл за мимолетността на този свят и за факта, че са гости, натоварени с временни функции.

Второ – умъртвяване на повеляващата зло душа чрез полагане на усилия и духовни упражнения за избавяне от губителните грехове, към които тя ни тласка.

Братко, изгубил здравето на половината си тяло, у теб са вложени, без да имаш друг избор, две кратки и лесни основи, които прокарват пътя ти към вечното щастие и ти напомнят винаги за човешката тленност. Земният живот не ще може повече да спира дъха ти и да те задушават, нехайството не ще се осмелява да затваря очите ти и нито повеляващата зло душа, нито порочните страсти ще могат да измамат някой, който е половин човек, така че бързо ще се избавиш от техните беди и вреди.

Според тайнството на вярата, покорството и уповаването на Аллах вярващият за най-кратко време извлича полза от такава неизлечима болест като парализата и това му се отдава до сте-

пента на полагащите усилия сред светците (*аулия*). Тогава болестта постепенно отслабва и по-лесно се понася.

ДВАЙСЕТ И ТРЕТИ ЛЕК

Болни клетнико, който си самотник и странник, ако твоето изгнаничество и липсата на семейство наред с болестта ти са причина да омайваш сърцата и да ги изпълваш с нежност, какво остава тогава за милосърдието на твоя милостив Творец, Носителя на проявленията, Който в началото на всяка сура от Свещения Коран се представя с великия си атрибут *Всемилоствивия, Милосърдния (Ар-рахман ар-рахим)*, и Който само с една от искрите на Своето съчувствие и състрадание кара всички майки да изпитват и упражняват същата необичайна жал при отглеждането на рожбите си, и Който само с едно проявление на Своето милосърдие всяка пролет преизпълва земната повърхност с багри и с разнообразни дарове и благодати, и също така превръща в реалност безсмъртния райски живот с обилието му от прелести. Когато се приобщаваш към Него чрез вярата, прибъгваш до помощта Му с езика на безсилието, подбуден от болестта, молиш Го и се смиряваш пред Него, това превръща болестта на твоята самота и изгнаничество в цел и в средство да привлечеш към себе си погледа на Божието милосърдие –

погледа, пред който всички са равни.

Докато Той съществува и гледа към теб, всичко е твое. Истински странник и действителен самотник е онзи, който не се приобщава към Него чрез вярата и подчинението, или не желае това.

ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТИ ЛЕК

Вие, които се грижите за невинни болни деца и за старци, безпомощни и слаби, сякаш и те са деца, пред вас стои важна сделка за отвъдния живот. Възползвайте се от тази търговия и силно копнейте за нея, и бързо се устремете, за да спечелите! За невинните деца болестите са инжекции на Господно възпитание, впръсквани във вените на крехките им телца, за да свикват с тях и да се учат, за да придобият имунитет и да противодействат на житейските трудности в бъдеще. Това сякаш са инжекции, които съдържат в състава си мъдрости и ползи за децата по отношение на земната им действителност, и полагат за тях основите на духовния им живот. Така малчуганите се пречистват духовно, както и възрастните се пречистват с изкуплението на греховете си. Тези инжекции са фундамент и ос на духовно издигане за децата в тяхното бъдеще тук или в отвъдния свят.

Както е доказано от радетелите на истината, въздаянието в резултат на подобни болести се

включва в книгата на делата на родителите или в книгата на добротворствата на майката, която съгласно тайнството на състраданието предпочита здравето на рожбата си пред своето собствено благополучие.

Що се отнася до грижата за старците, то множество достоверни хадиси и исторически събития доказват, че гледането им, особено на родителите, вниманието към тях, откликването на молбите им, ощастливяването на сърцата им, служенето им с вяност и преданост водят до блаженство и в земния, и в отвъдния живот. Щастливото дете, което слуша немощните си родители, ще срещне същото послушание и от своите потомци, докато непокорният син, огорчаващ майка си и баща си, освен че ще бъде подложен на мъчение в отвъдния живот, ще се натъкне на множество сътресения и в земния свят.

Да, грижата за старите, немощни и невинни хора не се отнася само за най-близките роднини, но и ако се случи на вярващ да попадне на болен възрастен човек, той трябва да му прислугва самоотвержено и предано, докато съществува наистина братство във вярата. Това се изисква от исляма.

ДВАЙСЕТ И ПЕТИ ЛЕК

Мои болни братя, ако сте почувствали нужда от свято и много полезно лечение, от наистина сладък цяр за всяка болест, подобрете и усъвършенствайте вярата си, тоест чрез покаяние, молба за прошка, молитва и богослужене получите свещения лек на вярата!

Да, по причина на любовта си към земния живот и на силната си привързаност към него нехайните сякаш са придобили болно духовно тяло с големината на цялата земя. Тогава идва вярата и поднася на този болен организъм, пребит от ударите на тлението и раздялата, мехлем за оздравяването му, като го спасява от раните и травмите. В няколко послания доказахме, че вярата дарява реално оздравяване. За да избегна пространното изложение, ще синтезирам мисълта си по следния начин.

Въздействието на вярата като лекарство се проявява при изпълнението и съблюдаването на религиозните задължения колкото е възможно повече според силите на човека. Нехайството, лекомислието, душевните страсти и непозволените развлечения премахват ефекта и действието на това лекарство.

Доколкото болестта премахва небрежното отношение, гаси огъня на похотта и предпазва от затъване в непозволени наслади, възползвайте се от това си състояние, прилагайте действи-

телния лек на вярата и свещените и светлини чрез покаяние, молба за прошка, зов и молба към *Истината* (Ал-Хак), Преблагословения и Всевишния, за да ви дари Той изцеление и да стори от болестите ви изкупления за греховете! Амин! Амин! Амин!

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ
لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

سُبْحَانَكَ لَعَلَّمَكُنَا لِآلِمَاتِنَا أَنْ نَزَّلِ الْعِلْمَ بِالْحِكْمِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ طَبِّ الْقُلُوبِ وَدَوَائِهَا وَعَافِيَتِ الْأَبْدَانِ
وَشِفَائِهَا وَنُورِ الْأَبْصَارِ وَضِيَائِهَا وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

“И ще казват: “Слава на Аллах, Който ни напъти за това! Нямаше да сме на правия път, ако Аллах не бе ни напътил. Пратениците на нашия Господ дойдоха с истината.” (7: 43)

Рекоха: “Пречист си Ти! Нямаме друго знание освен това, на което Ти ни научи. Ти си Всезнаещия, Премъдрия. (2: 32)

О, Аллах, благослови нашия водач Мухамед – лекарството и цяра за сърцата, оздравяването и възстановяването на телата, светлината и сиянието за погледите! [Благослов] и мир за неговия род и за сподвижниците му!”

СЪБОЛЕЗНОВАНИЯ ЗА ЕДНО ДЕТЕ

(Това е писмо, изпратено от Учителя Бадиуз-заман Саид Нурси, докато е бил в Барла, до един от учениците на *Послания от светлина* (*Рисале-и Нур*) по повод смъртта на любимото му дете)

وَأَنْزَلَ مِنْ سَمَاءِ الْإِسْحَاقَ بِحَبْسِهِ

“И няма нещо, което да не прославя Неговата възхвала.” (17: 44)

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ
وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

“И благовествай търпеливите, които щом беда ги сполети, казват: “Ние на Аллах принадлежим и при Него се завръщаме.” (2: 155–156)

Братко, много ме заболя от вестта за смъртта на детето ти, но присъдата е от Аллах. Девизът на исляма е да се задоволяваме с отредената ни участ и да се примиряваме със съдбата.

Моля Аллах, Пречистия и Всевишния, да ви удостои с прелестно търпение и да стори покойното дете да стане ваш защитник в отвъдния свят и застъпник в Съдния ден.

Ще разясня за вас и за други благочестиви вярващи шест положения, които излъчват радостни вести и ви носят истинска утеха.

ПЪРВО ПОЛОЖЕНИЕ

Смисълът и тайната на кораничното знамение **وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ** “вечномлади юноши” (56: 17) е както следва. Непълнолетните починали рожби на вярващите ще бъдат подобаващо увековечени в Рая като обичани деца, ще са източник на вечна радост в обятията на бащите и майките, които са отишли там, и ще са средоточие, осигуряващо на родителите най-нежното от вечните чувства – любовта към децата и ласката към рожбите.

И понеже в Рая ще са на разположение всякакви наслади, не е прав онзи, който казва, че там няма място за обичта и грижите към децата, защото хората не ще се плодят и множат. Напротив, в Рая е великата победа, постигана чрез любов към малчуганите и игра с тях в пълна чистота и наслада. Там това ще продължи милиони години, без да го опорочи нито болка, нито скръб, и то ще замени обичта към децата и забавленията с тях в продължение на няколко кратки, тленни и помрачени десетилетия на земния живот.

Всичко това става реалност в споменатото коранично знамение чрез израза “вечномлади юноши”, превръща се в средоточие на най-голямото щастие за вярващите и стига до тях като най-великото благовестие.

ВТОРО ПОЛОЖЕНИЕ

Веднъж в затвора попаднал благороден човек, чийто любим син го последвал и дошъл с него. Бащата много страдал от тегобите на своето безсилие да осигури на детето си спокойствие наред с личните болки, които понасял.

Милостивият владетел изпратил при него вестител, който да му съобщи следното: “Въпреки че това дете е твое, то е един от моите поданици и човек от народа. Ще го взема от теб, за да го отгледам в красив и пищен дворец.” Човекът започнал да плаче, да скърби и да охка, казвал: “Не, не давам и не пускам детето си! То е извор на утеха за мен.” Приятелите му в затвора възразявали: “Човече, няма защо да тъжиш и няма смисъл да те боли. Ако страдаш заради детето си, то ще отиде в разкошен и просторен дворец вместо да пребивава в тази мръсна, смрадлива и тясна тъмница. Ако пък те боли за теб самия и търсиш лична полза, то при престоя си тук, след като не напусне, твоето дете ще страда от много тегоби наред с голямата теснотия и силната мъка, за да можеш ти да се сдобиеш с временна и съмнителна облага. А ако отиде там, ще се превърне в средство да получиш хиляди ползи и облаги. Така е, защото чедото ти ще стане причина владетелят да те удостои със своето милосърдие и то ще се застъпва за теб. Би трябвало господарят да пожелае ня-

кой ден да те ощастливи, като те срещне със си-на ти, и да поиска ти да си готов за подобна среща. Несъмнено той не ще го изпрати при теб в затвора, а ще те заведе при него, ще те освободи оттук и ще те изпрати в онзи дворец, за да се насладиш на срещата с детето си, ако си бил верноподаник и си имал доверие на владетеля.”

В светлината на този пример, скъпи братко, трябва да разсъждават и другите подобни на теб вярващи, когато починат децата им, и да си казват: “Това дете е невинно, а Творецът му е милосърден и прещедър. Вместо ограничената нежност и недостатъчното възпитание, което давах на своето чедо, то сега се намира в прегръдката на Божията милост и Божията грижа го е прибрала под великото си крило, като го е извадила от затвора на земните тегоби, беди и болки, и го е изпратила в сенчестата Градина на великия си Рай. Честито за това дете!

Кой знае какво би правило то и как би постъпвало, ако бе останало на този свят. Затова не страдам за него, а го виждам с щастлива участ. Остава ми да мисля за личната си наслада. Да, ако покойната ми рожба не бе напуснала земния живот, тя би ми осигурила за десетина години временната детска любов и игра, опорочена от болки. Чедото ми би могло да бъде праведно и читаво, да е способно да се справя със земните дела, да е по силите му да помага и да

си сътрудничим. Но със смъртта си то ми обезпечава детската обич за десетки милиони години, при това – във вечния Рай, става ми и застъпник, за да вляза там и завинаги да блаженствам. И значи не бива силно да страдам нито за него, нито за себе си, защото ако някой изгуби бърза и съмнителна полза, но спечели хиляда отложени и все пак сигурни облаги, той не ще изпитва болезнена скръб и въобще не ще оплаква загубата отчаян.

ТРЕТО ПОЛОЖЕНИЕ

Покойното дете е само творение на милосърден Творец и Негов раб. С цялото си същество то е едно от произведенията на Пречистия и е поверен от Него приятел на родителите, за да бъде под тяхна грижа. Той е отредил майка му и баща му да бъдат негови верни слуги и е дарил на всеки от тях сладостно състрадание – незабавна награда за това тяхно дело.

А сега Всемиловичия Творец – истинския Владетел на детето, Който го притежава деветстотин деветдесет и девет процента от хиляда, си го взима съгласно законите на Своето милосърдие и мъдрост, като слага край на грижите за него. При това положение не подобава на вярващите хора да тъгуват в отчаяние и да плачат в ридания, което би означавало, че се оплакват пред действителния му Господар, Притежателя

на хилядата процента, заради един въображаем процент. Така биха могли да постъпят единствено нехайните и заблудени хора.

ЧЕТВЪРТО ПОЛОЖЕНИЕ

Ако земният свят бе вечен вовеки веков, ако хората в него бяха безсмъртни и обезсмъртени, ако раздялата бе завинаги, тогава болезнената скръб и отчайващата мъка биха имали някакъв смисъл. Ала докато земният свят е странно-приемница, дотогава всички – и аз, и ти, и ние – неизбежно ще отпътуваме там, където е отишло покойното дете.

И още нещо, тази смърт не е събитие, сполетяло единствено него, а е път, следван от всички. Няма човек на земята, който някой ден да не тръгне по него.

След като раздялата не е завинаги, тогава в идните дни ще се срещнем в Междинния свят (*барзах*) и в Рая. Затова трябва да кажем: “Присъдата е от Аллах. Нему привадлежи онова, което Той взима и дава. Безропотно, с добро търпение и благодарност казваме: “Слава на Аллах за всяко състояние!”

ПЕТО ПОЛОЖЕНИЕ

Състраданието, което е най-нежното, най-красивото, най-милото и най-сладкото от проявленията на Божието милосърдие, е сияен елек-

сир. То е много по-всеобхватно в сравнение с любовта и е най-бързото средство за стигане до *Истината* (*ал-хак*) – до Преблагословения и Всевишния. Метафоричната и земната обич се превръщат в истинска любов с огромни трудности и влюбеният открива Аллах, превелико е величието Му. Така и състраданието, но без трудности, привързва сърцето към Аллах Преславния, за да се стигне до Него по най-краткия път и в най-чистата форма.

Майката и бащата еднакво обичат детето си с любов, колкото цялата земя, и когато им бъде отнето, ако са били щастливи и вярващи, те ще отвърнат лице от земния живот и ще му обърнат гръб, и ще открият, че истинският Благодетел присъства. Тогава ще си кажат: “Докато земният живот е мимолетен и тленен, той не заслужава сърцето да се привързва към него.” И ще открият, че неразривно са свързани със света, в който детето им е заминало, и ще придобият духовна извисеност.

Нехайните и заблудените са лишени от щастието и благовестията на тези пет истини. Преценете от следващите редове колко болезнено е за тях да видят единственото си и всеотдайно обичано дете да се гърчи в предсмъртна агония. Те веднага си мислят, че рожбата им ще легне в гроба вместо в меката си постеля, защото си представят смъртта като отиване в небитието и

вечна раздяла, и си въобразяват, че в пръстта се остава завинаги. В резултат на нехайството и заблудата на тези хора не им хрумва мисълта за състраданието на Всемиловичия, Милосърдния, и за блаженството на веки пребъдващия Му Рай. Можете да прецените доколко ги измъчва болка и отчаяна, безпросветна скръб.

А вярата и ислямът – средствата за постигане на щастие в двата Дома – казват на вярващия: “Това дете, обзето от предсмъртна агония, ще бъде изпратено от милосърдния си Творец в светостта на Рая, след като е било изведено от този скверен свят. И нещо повече, Той ще го стори да бъде застъпник за родителите си, както и тяхна вечна рожба.” Затова не се тревожи, не скърби! Раздялата е временна. Бъди търпелив и си казвай:

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

“Ние на Аллах принадлежим и при Него се завръщаме.” (2: 156)

Пребъдващият, Той е пребъдващият веки!

Сауд Нурси

ВТОРИ ПРОБЛЯСЪК
АЙЮБ, КОЙТО СТОИ НАЧЕЛО НА
ТЪРПЕЛИВИТЕ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

“И [спомени] Айюб, който призова своя Господ: “Засегна ме беда, а Ти си Най-милосърдният от милосърдните.” (21: 83)

Горната прекрасна съкровена молитва, отправена от нашия предтеча Айюб, мир нему, който стои начело на търпеливите, е с изпитан ефект и силно въздействие. Затова трябва да се озарим със светлината на споменатото знамение, като изричаме в съкровените си молитви:

إِنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

“Господи, засегна ме беда, а Ти си Най-милосърдният от милосърдните.”

Накратко ще обобщим известната история на Айюб, мир нему. Той дълго време понасял търпеливо нелечима болест. Раните и язвите му по-

крили цялото тяло, но той останал твърд и продължил да се надява на огромна награда и да моли за нея Върховния, Всемогъщия. Когато червеите, прояждащи раните му, стигнали до езика и сърцето му – органите за споменаване и опознаване на Аллах, той се обърнал смирено към прещедрия си Господ със следната нежна молитва:

إِنِّي مَسْنِي الضُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

“Засегна ме беда, а Ти си Най-милосърдният от милосърдните.” Страхувал се това да не накърни богослуженето му, а не просто защото търсел покой. Върховния, Всемогъщия откликнал на тази искрена умна молитва по чудотворен и свръхестествен начин, като премахнал болестта му, напълно възстановил здравето му и щедро го обсипал с даровете на всеобхватното Си милосърдие.

В този *Втори проблясък* се съдържат пет прекрасни положения.

ПЪРВО ПОЛОЖЕНИЕ

В сравнение с външните рани, сполетели Айюб, мир нему, нас ни мъчат и вътрешни болести, и духовни страдания, и сърдечни пороци. Жертви сме на всичко това и ако някой може да ни преобърне отвътре навън и отвън навътре,

ще стане ясно, че сме обременени с тежки рани и язви и ще проличат много повече увреждания и пороци, отколкото външните рани на Айюб, мир нему. Така е, защото всеки придобит от нас грях и всяко проникнало в съзнанието ни съмнение отварят дълбоки рани в сърцата ни и пораждат кървави язви в духа ни. И нещо повече, раните на Айюб, мир нему, са подлагали на опасност краткия му земен живот, докато нашите духовни рани подлагат на опасност безпределния ни отвъден живот. Следователно ние се нуждаем много и много пъти повече, отколкото Айюб, мир нему, от неговата благородна молитва. Както червеите, породени от раните му, са поразили сърцето и езика му, така и съблазните и съмненията – опазил Аллах!, – породени от раните ни в резултат на извършените от нас грехове, поразяват отвътре сърцето – местоположението на вярата. Те я разколебават и прояждат сърцето. Засягат и езика – говорителя на вярата, като му отнемат сладостта на споменаването на Аллах и духовното блаженство, и не престават да го отдалечават от това, докато го накарат да замлъкне напълно.

Да, грехът прониква дълбоко в сърцето и пуска корените си в недрата му. Той не спира да набива в него черни точки, докато успее да затъмни светлината на вярата и да го удави в мрак – опустошено, грубо и жестоко.

Във всеки грях и всяко провинение се съдържа път, който води към неверието, и ако не бъде веднага премахнат чрез молба за опрощение, той се превръща в духовен червей и дори в духовна змия, която хапе и терзае сърцето. Нека обясним това със следния пример. Някой извършва тайно срамен грях и много се притеснява другите да не научат за него. Тогава съществуването на ангелите и на духовния живот го обременява и иска да го отхвърли, дори при наличието на незначително основание за това.

И друг пример. Някой сторва голям грях, за който се отсъжда мъчение в Пъкъла. Винаги щом чуе предупреждение за Ада и неговите ужаси, той иска от все сърце Адът да не съществува и дори елементарно основание или незначително съмнение порожда у извършителя на греха смелост да отрече Пъкъла, освен ако не се е защитил от него чрез молба за опрощение.

И трети пример. Някой не изпълнява религиозните си задължения и не ги отслужва както трябва. Той изживява болезнено и най-малкото предупреждение от страна на дребния си началник, че се е забавил да изпълни единствена незначителна задача. А когато проявява леност при изпълнението на религиозните си задължения след многократно повтаряни заповеди от великия Аллах, това буди у него силно притеснение и угнетява духа му, което го води до же-

ланието тихомълком да си каже: “Да не бе повелявал да Му се служи!” А подобно желание го кара да отхвърля божествеността на Преславния и дори да изпитва към Него враждебност. При възникването и на най-малкото съмнение в сърцето му относно съществуването на Преславния той се устремява към него, сякаш е категоричен аргумент, и тогава пред такъв човек се разтваря голямата врата на явната гибел и загуба. Но този злощастник не осъзнава, че със своето отрицание се е превърнал в мишена на милион пъти по-ужасна и по-страшна тегоба в сравнение с онази, която е изпитвал при своето нежелание за богослужене. Той прилича на някой, който бяга от ухапване на комар, за да попадне на змия.

Нека в светлината на тези три примера бъде разбрана тайната на следното коранично знамение:

كَلَّا بَرَّازًا عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

“Ала не! Сърцата им с ръжда покрива онова, което са придобили.” (83: 14)

ВТОРО ПОЛОЖЕНИЕ

Както бе разяснено в *Двайсет и шесто слово*, посветено на темата за съдбата, човек няма право да се оплаква от бедите и болестите по три причини.

Първа причина

Аллах Преславния е отредил дрехата на битието, в която е облякъл човека, да бъде доказателство за Неговото неповторимо майсторство. Той го е сътворил като “модел”, върху който да скроява тази дреха, да я сменява, скъсява и префасонира, разяснявайки така различните проявления на Най-прекрасните Си имена. И както името *Лечителя (Аш-Шафи)* изисква наличието на болест, така и името *Хранеция (Ар-Разик)* предполага съществуването на глад. Преславния е Владетеля на владението и Той се разпоглежда в него както желае.

Втора причина

Животът се характеризира с беди и тегоби. Той се пречиства чрез болестите и нещастията, открива чрез тях съвършенството и се засилва, издига се и се извисява, дава плодове и резултати, постепенно получава пълнота, постига вложената в него цел и изпълнява своята задача. Монотонният живот, който протича в едно русло и преминава в постелята на покоя, е по-близо до небитието (чистото зло), отколкото до битието (чистото благо), и дори води към нищото.

Трета причина

Земният дом е само поле за проверка и изпитание. То е дом за работа и място за богослужение, а не място за наслади и удоволствия, нито място за награди и въздаяния.

Докато земният живот носи такъв характер, болестите и тегобите с изключение на онези, които накърняват вярата, и при условие да се понасят търпеливо, твърде много хармонират на подобна реалност и дори напълно съвпадат с това богослужене. Те дават сила за работа и укрепват богослуженето. Затова не трябва да се оплакваме от тях, а да благодарим на Аллах, защото те превръщат всеки час от живота на пострадалия в цял ден богослужене.

Да, богослуженето се състои от две части: такова, което се извършва чрез телесните органи, и такова чрез сърцето. Първата е известна на всички. Що се отнася до втората, то бедите, загубите и болестите карат потърпевшите да чувстват своята слабост и немощ и да прибегват до милосърдния си Господ, да се обръщат към Него и да Го търсят, с което извършват чисто и искрено богослужене, непримесено с никакво лицемерие. Ако сполетеният от тегобите ги понася търпеливо, размишлява за своето въздаяние при Аллах и за прекрасната си награда, както и ако е признателен за тях на своя Господ, тогава всеки час (а при някои – всяка минута) от часовете на живота му се превръща в ден богослужене и твърде краткият му житейски срок се удължава неимоверно много.

Бях силно разтревожен за състоянието на един от братята си в отвъдния живот – Хафиз

Ахмед Мухаджир¹⁰, който бе сполетян от опасна болест. В сърцето ми хрумна следното: “Благовествай го! Поздрави го! Всяка минута от живота му протича, сякаш е ден богослужене.” Той наистина благодареше на своя Господ с безропотно търпение.

ТРЕТО ПОЛОЖЕНИЕ

Както разяснихме в предходните си *Слова*, когато човек разсъждава за отминалия си живот, сърцето и езикът му ще изрекат или “Горко ми!”, или “Слава на Аллах!”. С други думи, той или ще страда и скърби за отшумялото време, или ще възхвалява своя Господ и ще Му благодари. Тъгата и съжалението са по причина на духовните болки, които произтичат от изчезването на някогашните наслади и раздялата с тях. Така е, защото изгубването на удоволствието е болка. И нещо повече, една стопяваща се случайна наслада оставя след себе си постоянни и трайни болки. Мисълта за тях изстиска болката и от нея капе скръб и печал. А духовната и

¹⁰ *Хафиз Ахмед Мухаджир е търговец от Барла, малко селище в провинция Испарта, и един от първите ученици на Рисале-и Нур. Бадиуззаман Саид Нурси отсяда в неговата странноприемница, когато през февруари 1926 г. бил интерниран там. В продължение на осем и половина години този съмишленник на Учителя му оказвал пълно съдействие. – Б. пр.*

трайната наслада, произтичаща от изчезването на временните болки, които човек изпитва в тленния си живот, карат езика му да изрича възхвала и прослава за Аллах Всевишния. Това е естествено природно състояние, изпитвано от всеки човек. В допълнение, когато пострадалият разсъждава за натрупаните в отвъдния живот при Прещедрия му Господ красиви въздаяния и прелестни награди, и когато си мисли за превръщането на своя мимолетен живот, изпълнен с беди, в безсмъртно битие, той не само проявява търпение пред сполетелите го загуби, но и се издига до степен, която му позволява да е признателен на Аллах и да е доволен от предопределената му съдба. Езикът му започва да благодари на неговия Господ с думите: “Слава на Аллах за всяко състояние освен неверието и заблудата!” Известна е поговорката: “Колко дълго е времето на бедите!” Да, така е, но не в общоприетия смисъл, че болките и тегобите бъдат подобно усещане, а защото времето на бедите е дълго и протяжно като дълъг живот по причина на даваните от него велики жизненоважни резултати.

ЧЕТВЪРТО ПОЛОЖЕНИЕ

Вече обяснихме в *Първа спирка на Двайсет и първо слово*, че ако човек не пропилее дарената му от Преславния Създател сила да търпи,

ако не я разпръсне из клисурите на химерите и страховете, тя може да му е достатъчна за устояване пред всяко нещастие и изпитание. Но когато над него властват илюзиите, нехайството и съблазните на тленния свят, сякаш е вечен, силата на търпението му се разпилява и разпръсва в болките на миналото и страховете от бъдещето. Тогава търпението, вложено у него от Аллах, вече не му е достатъчно, за да понесе сполетелите го беди и да устои, и започва да се оплаква на хората, което издава отслабване и изчерпване на търпението му, и заприличва на лудост. А освен това човек няма основания да изпитва подобна скръб, защото всеки от дните на миналото е вече отшумял и ако е протекъл в беди, то трудностите и тегобите са си отишли и е останал покоят; умората и болката са изчезнали и се е запазила само насладата; неприятностите и притесненията са се стопили и пребъдва наградата за тях. Следователно човек не бива да се оплаква от това, а трябва да благодари на Аллах Всевишния с жар и страст, и не бива също да се ядосва и гневи на бедата, а трябва с нея да го свързват нишките на любовта, защото тленният човешки живот отминава и изпитанията неволи го превръщат в щастливо и трайно битие. Би било глупост и лудост човек да пропилява и разхищава част от своето търпение чрез илюзии и мисли за вече отшумелите изпи-

тания и отминалите болки.

А що се отнася до идните дни, след като все още не са настояще и са неясни и неизвестни, би било глупаво да мислим за тях отсега и да се тревожим за болестите и бедите, които евентуално биха могли да ни сполетят. Както е глупаво човек да погълне много храна и вода, защото предполага, че утре или вдругиден ще настане глад и жажда, така е безумие отсега да страда и да се безпокои за евентуални изпитания – болести и нещастия, за които в момента няма никакви признаци. Да се показва тревога за тях без основания и без принуда е глупост и безумие, което ни кара да не изпитваме жал и съчувствие към такъв човек. При това той се самоизтезава.

Обобщение: Както признателността увеличава благодарта, така и оплакването увеличава нещастieto и лишава неговата жертва от милост и състрадание.

През първата година от Първата световна война един праведен мъж от град Ерзурум заболя от тежка и мъчителна болест. Отидох да го посетя и той започна да ми се оплаква: “Не съм мигнал сто дена. Не мога да положа глава на възглавницата вече сто нощи.”

Дожаля ми за него, но изведнъж се сетих и казах: “Братко, отминалите сто дена вече са изтекли и са си отишли и сега сякаш са сто радост-

ни и весели дни. Не мисли за тях и не се оплаквай, а ги погледни от друг ъгъл – като нещо, което изчезва и се стопява, и бъди благодарен за това на своя Господ! А идващите дни все още не са дошли, затова се уповавай и доверявай на милосърдието на своя Господ – Всемилостивия, Милосърдния, и не плачи, преди да са те ударили, и не се страхувай без причина, и не представяй нищото за реалност! И насочи мисълта си именно към настоящия момент – силата на търпението, което притежаваш, ти е достатъчна, за да устоиш именно в този момент. И не бъди като някой глупав пълководец, който разпръсква наляво и надясно съсредоточената си в центъра войска в момент, когато левият фланг на врага се е присъединил към неговия десен фланг и така го е укрепил, а десният вражески фланг все още не е готов за битката. Щом узнава какво се е случило, врагът насочва незначителна сила в центъра на своя противник и ликвидира армията му.

Братко, не бъди като този пълководец, а събери всичките си сили единствено за настоящия момент, очаквай всеобхватното милосърдие на Аллах, надявай се на въздаянието в отвъдния свят, разсъждавай за превръщането на болестта на твоя кратък и тленен живот във вечно и безсмъртно съществуване! Вместо горчиво да се оплакваш отпрати огромна и радостна благодарност към Върховния, Всемогъщия!”

Онзи благословен човек се зарадва на думите ми, чертите на лицето му се поотпусната и заизрича: “Слава на Аллах, болката ми много се облекчи!”

ПЕТО ПОЛОЖЕНИЕ

То включва пет въпроса, които се нуждаят от разяснение.

Първи въпрос

Истинската и действително вредната беда е онази, която поражда вярата. От нея няма друг изход освен човек да прибегне до Аллах Преславния, да падне пред него ничком и смирено да му се моли без прекъсване. А бедите, които не засягат религията, в действителност не са беди, защото част от тях са предупреждения от Милосърдния, Който ги изпраща, за да буди Своите раби от нехайството им. Така и пастирят предупреждава овцете си, когато излязат от пасбището, като хвърля по тях камъни, а и те на свой ред усещат, че господарят им ги възпира и предпазва от нещо опасно и вредно за тях, и се връщат назад доволни и спокойни. По същия начин и много от видимите беди са Божие предупреждение и милосърдно пробуждане на човека.

Другата част от нещастията са изкупление за греховете. Трета част също е Божи дар за успокояване на сърцето чрез премахване от него на нехайството, което сполетява човека, и за да по-

чувства той вложената в природата му слабост и безпомощност.

Що се отнася до бедата, в която хората изпадат при болест, тя, както вече бе споменато, не е реално нещастие, а е Господна милост, защото пречиства от греховете и отмива мръсотията им. Това се споменава и в един от достоверните пророчески хадиси: “Винаги щом мюсюлманин го сполети огорчение, Аллах сторва греховете му да окапят, както окапват листа на дърво.”

И така, нашият предтеча Айюб, мир нему, не зовял в своите молитви заради самия себе си и за да получи покой, а от съображения за своя Господ, когато болестта започнала да му пречи да споменава Аллах с езика си и да мисли за Небесното царство със сърцето си. Той помолил за оздравяване, за да може да отслужва богослужените си задължения изцяло и пълноценно. И ние също би трябвало с тази молитва да целим преди всичко оздравяване на духовните ни рани и язви, произтичащи от извършването на грехове и провинения, както и обръщане към Аллах Всемогъщия, когато материалните болести ни пречат да извършваме цялостно своето богослужене. Тогава би трябвало смирено и покорно да Му се молим и да търсим помощ от Него, без да протестираме и да се оплакваме. Когато напълно сме удовлетворени от всеобхватното Му господство, би трябвало абсолютно да се удовлет-

вояваме от участта и съдбата, която ни е предопределил. А оплакванията, които подсказват, че възразяваме на Неговата присъда, както и хленчът и скръбта, са по-близо до критиката на справедливото Божие предопределение и до съмнението във всеобхватното Му милосърдие. Който критикува съдбата, тя го сразява. Който се съмнява в милосърдието, се лишава от него. Когато човек със счупена ръка я използва за мъст, той я дочупва. Когато пострадалият посреща своята беда с оплакване, безпокойство, съпротива и тревога, той удвоява изпитанието.

Втори въпрос

Винаги щом преувеличиш материалните беди, те се уголемяват, и винаги щом ги умаловажиш, се смаляват. Например когато човек придаде значение на нощните си кошмари, това ги уголемява във въображението му, а когато ги пренебрегне, те се стопяват и изчезват. Когато човек започне да се отбранява от осите, те го нападат още повече, но ако не им обърне внимание, се разпиляват.

По същия начин и материалните беди: винаги щом човек ги преувеличи, насочи вниманието си към тях и се разтревожи, те проникват от чисто физическата сфера на тялото в сърцето и се установяват там. А когато в него се развива и духовна болест, която става опора на физическата, последната придобива стабилност и се задържа дълго. Но когато човек изтръгне коре-

ните на тревогата и внушението чрез удовлетворение от присъдата на Аллах и упование на Неговото милосърдие, тогава материалната беда постепенно изчезва и отминава. Така и дървото умира и листата му изсъхват, ако бъдат отрязани корените му. Някога изразих тази истина чрез следните редове:

*Не се оплаквай от бедата,
остави я, клетнико, уповавай се!
Ако се посветиш на Вседаряващия,
ще получиш благодат.
Тогава всичко е дар.
Тогава всичко е чистота.
Без Аллах земният ти живот е лутане и страх.
Нима се оплаква от малката песъчинка
онзи, който носи на рамото си цели планини?
Оплакването е само беда в бедата
и грехове в греховете и в изнемогата.
Ако се усмихнеш в лицето на бедата,
злочастията вече пресъхват и се стопяват –
под слънцето на истината –
ледени зърна град.
Тогава земният ти живот е усмивка,
усмивка, от която блика изворът
на достоверността,
усмивка, която сияе с блясъка
на достоверността,
усмивка, изумена от тайните
на достоверността.*

Да, както човек смекчава остротата на своя противник, като го посреща радушно и с усмивка, и бурята на враждебността отслабва, и огънят на сблъсъка угасва и дори се превръща в приятелство и примирие, така и ако бедата бъде посрещната с упование на Всемогъщия, нейното въздействие се премахва.

Трети въпрос

Всяко време има своите закономерности. В нашата епоха на нехайство бедата е променила своята форма. За някого може тя да е злощастие, но в действителност е Божие добротворство и милост от Преславния. Аз смятам, че в нашето време подложените на изпитание чрез болест са щастливи и блажени, при условие това да не засяга вратата им. Според мен болестта и бедата не нанасят вреда, затова не ме карат да ги мразя и да изпитвам жалост и състрадание към потърпевшите.

Винаги щом ме посети болен младеж, виждам, че в сравнение с връстниците си той е по-тясно свързан с религията и повече загрижен за отвъдния живот. От това разбирам, че за него болестта не е беда, а е една от неизброимите и неизчислими благодати на Преславния. Страданието носи на онзи, когото то е сполетяло, обилие от ползи за отвъдния живот и същевременно е вид богослужене, въпреки че обременява мимолетното му тленно земно битие с с из-

вестни трудности.

Да, след оздравяването си този младеж навярно не ще бъде в състояние да се придържа към Божиите предписания, както по време на болестта си, и дори може да затъне в порока с лекомислието и страстите на младостта и с порочността на епохата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Аллах Преславния е вложил в човека безгранична слабост и безпределна бедност, за да изяви абсолютното Си могъщество и да покаже всеобхватното Си милосърдие.

Той го е сътворил с такъв облик, че да го боли от неизброими посоки, но и да се наслаждава от неизчислими страни, за да се изявяват множеството гравюри на Най-прекрасните Му имена.

Преславния е създал човека под формата на удивителна машина, която съдържа стотици механизми и апарати. Всеки от тях има своите болки, наслади, задачи, награди и въздаяния. Божествените имена, разкриващи се в света, подобен на огромен човек, се изявяват в обобщен вид и в човека, който прилича на малък свят. В него има полезни неща – здраве, благополучие, удоволствие и т.н., – които го карат да бъде признателен и водят тази машина към изпълнение на нейните функции в редица аспекти и дори човек сякаш се превръща в апарат за благодарност. Това е валидно и за бедите, болестите, страданията и другите задействащи и задвижващи фактори, които активизират останалите механизми на машината и ги принуждават да работят. Те изваждат на повърхността и карат да избликнат вложените в човешката природа съкровища на безсилието, слабостта и бедността.

Така бедите дават възможност човек да се обърне към своя Създател и да Го моли за помощ не с един език, а с многото езици на всеки от телесните си органи.

С всички тези въздействащи фактори, мотиви, пречки и препятствия човек сякаш се превръща в молив, съставен от хиляди моливи, който записва ценностите на живота му в свитъка на неговата биография или на Идеалния скрижал и така рисува прелестна картина на Най-прекрасните Божи имена и се превръща в забележителна ода и в глашатай, който обявява благодатите на Преславния. По този начин той изпълнява природната си функция.

ПИСМО ДО ЕДИН ЛЕКАР

(Това писмо е изпратено от Учителя Бадиуз-заман Саид Нурси до лекар, влюбен в *Послания от светлина (Рисале-и Нур)*, който жадно ги четял и получил духовно просветление)

Здравей, драги ми и скъпи приятелю, щастливи лекарю, който си поставил диагноза на собствената си болест. Духовното просветление, което разясняваш в искреното си писмо, заслужава да бъде поздравено и благословено.

Братко, знай, че животът е най-скъпото нещо в света на създанията; че служенето на живота е най-възвишеното от всички задължения; че стремежът мимолетният живот да се превърне във вечен е най-ценната функция в битието.

И знай, че стойността, сърцевината и огромното значение на земния живот се заключава в това, че той е семе, зачатък, зародиш и начало на вечното пребъждане. Ако си представиш обратното, тоест ограничаване на интереса и на знанието в рамките на тленния свят, което би опорочило вечното битие, това би било само лудост и глупост, все едно някой да замени вечно слънце за мигновена мълния.

Най-тежко болни от гледна точка на истината са лекарите, които са нехайни за отвъдния

живот и са потънали в калта на материята. Но ако те успеят да вземат лекарството на вярата от свещената аптека на Корана и да поемат глътки от съдържащите се в нея противоотрови, не само ще превържат собствените си човешки рани и ще изцерят единствено своята болест, но ще станат причина да се излекуват раните на цялото човечество.

Молим Аллах Всевишния да превърне твоето духовно просветление в целителен балсам за раните ти, в жив пример и добър образец за подражание пред погледите на останалите лекари, както и в цяр за тяхната болест.

Не е тайна за теб какво огромно значение има вдъхването на утеха в сърцето на изгубилия надежда и напълно отчаян пациент, което за него може да е по-полезно от хиляди медикаменти. Лекарят, затънал в блатото на материализма и на безжизнената природа, засилва мъчителното отчаяние на тези клетници, докато потопа целия живот пред тях в мрак и тъмнина. Но твоето просветление – с позволението на Аллах – ще позволи да станеш извор на утеха и източник на успокоение за тези и други подобни на тях нещастници, и да се превърнеш в истински лекар, който озарява със светлина сърцата и всява радост в душите.

Известно е, че животът е твърде кратък, а делата, които се изискват от нас, са твърде много.

Задълженията са повече, отколкото времето позволява. Ако прехвърлиш информацията в мозъка си, както направих аз, ще откриеш, че тя съдържа безполезни и ненужни дребни сведения, подобни на съчки дърва. Аз проучих и изследвах тези знания и установих, че много от тях са непотребни и без значение. Да, би трябвало да се потърси лек и средство за превръщане на тези практически сведения и философски знания в информация полезна и смислена, светла и озарена, жива и пулсираща, бликаща с обилие от дарове.

Смирено се моли и ти, братко, и призовавай Премъдрия, Великия да ти дари духовно просветление, което да пречисти съзнанието ти заради Него, и да разпали огън от купчините съчки, за да озари и да превърне безполезната научна информация в стойностни и ценни божествени знания!

Умни приятелю,

Сърцето ми много желае в делото да бъдат привлечени личности като Хулуси – хора на знанието и на горещата любов към светлините на вярата и тайните на Корана.

След като *Словата* са способни да говорят на твоята съвест, не мисли, че те са писмо само от мен до теб, а смятай, че всяка дума от тях е послание, отправено от човек, който призовава към Свещения Коран и го аргументира. Приеми

ги като добра рецепта, издадена от аптеката на Свещения Коран! Така ти ще откриеш многолюден и благороден задочен съвет и благословено текущо заседание.

Свободен си и да ми пишеш, когато пожелаеш, но моля да не се притесняваш, ако не получаващ отговор от мен. Отдавна съм свикнал да не отговарям на писмата освен твърде рядко. От три години не съм писал и на родния си брат само с едно изключение въпреки многото му писма до мен.

Саид Нурси

БИОГРАФИЧНИ БЕЛЕЖКИ ЗА АВТОРА

Бадиуззаман Саид Нурси е роден през 1877 г. (1294 г. по хиджра) в село Нурс, Хизански район, Битлиска област, Източна Анадола. Родителите му се отличавали с пословично благочестие и богобоязън. Той израснал сред великите учени на този район и черпел от техните знания, като усвоявал науките в училищата към джамиите. Признаците на таланта му и свидетелствата за наличие у него на голям ум се проявили още в ранното му детство – задавал много въпроси и бил любознателен.

След като завършил четенето на Корана, започнал да изучава граматика, морфология, реторика и други науки, а после под ръководството на своя шейх Мехмед Джалали усъвършенствал знанията си по ислямските традиционни и нови дисциплини, от когото на четиринайсет години получил диплома. Валията на Битлиска област Умар паша и валията на град Ван Тахир паша проявили голям интерес към неговите способности, което улеснило достъпа му до богатите им библиотеки, пълни с учебници и книги за прочит. Той успял да запамети деветдесет книги от ислямските първоизвори, но не се задоволил с това количество, а при дискусиите със своите

учители почувствал нужда от усвояване на нови науки и залегнал над изучаването на математика, астрономия, химия, физика, съвременна философия, биология, география и др. Поради силата на неговата памет, острия му ум, удивителния талант и многото способности известността му се разпространила и получил широка слава, дори му дали прозвището *Чудото на епохата* (*Бадиуззаман*), което било признание на качествата му от страна на учените и привържениците на истината.

През 1894 г. се случило потресаващо събитие в живота на Бадиуззаман. Валията на град Ван прочел в един от местните вестници съобщение, в което се споменавало, че с копие от Корана в ръка британският министър на колонии Гладстон заявил в реч пред депутатите в Камарата на общините: “Докато този Коран продължава да съществува, Европа не ще може да господства над Изтока и самата тя не ще има покой. Затова неизбежно трябва или да го ликвидираме, или да прекратим връзката на мюсюлманите с него.” Тази информация разтърсила дълбоко съществуването на Бадиуззаман и всяла у него тревога. Той обявил: “Аз непременно ще докажа на целия свят, че Свещеният Коран е духовно слънце с блясък, който не погъмква и не е възможно да се угаси светлината му.” Отпътувал за Истанбул и предложил

проект за създаване в Източна Анадола на ислямски университет, който той нарекъл “Училище *Аз-Захра*”, с цел да се разпространяват истините за исляма, като наред с религиозното обучение програмата включвала усвояване на модерните науки в светлината на следното му известно изказване: “Религиозните науки са светлината на сърцето, а модерните науки са светлината на разума. Когато те се съчетаят, се изяснява истината, а когато се разделят, се пораядат хитрости и съмнения в едното и позорен фанатизъм в другото.”

Първоначално не успял да убеди отговорните лица да приемат проекта му, но впоследствие султан Мехмед V го утвърдил и отпуснал средства за построяване на училището. Обаче избухването на Първата световна война попречило проектът да се доведе докрай. По време на войната Бадиуззаман организирил опълченски чети от свои ученици и доброволци, и ръководел много сражения срещу вражеските руски сили на Кавказкия фронт, с което предизвикал възхитата на пълководците и похвалите им за постигнатите успехи.

На полесраженията той написал на арабски език ценното си тълкуване на Корана *Знаци на чудното красноречие в източниците на лаконизма*. После попаднал в руски плен и го закарали в Кострома, в Северна Русия, където пре-

карал две години и четири месеца, докато успял да избяга с Божията промисъл и през Варшава да се завърне в Истанбул. Бил посрещнат великолепно от султана, духовния водач, върховния главнокомандващ и студентите по правни науки. Наградили го с военен медал и издали заповед за назначаването му за член на Дома на ислямската мъдрост, който бил най-високата научна институция в Османската държава. През този период той отпечатал дванайсет трактата в подкрепа на вярата и в отговор на разрушителните идеи и на отклоняващите се от правдата течения. От хонорарите, които получавал, задържал малко, а останалото изразходвал за отпечатване на трудовете си и за безплатното им разпространение сред хората в служба на исляма и на мюсюлманите.

След краха на Османската държава и влизането на окупационните войски в Истанбул той написал трактата *Шестте стъпки* и го публикувал тайно, като в него отправял нападки към англичаните и отговарял на интригите им. След сформирането на ново правителство Бадиуззаман посетил Анкара в отговор на многократни покани към него и произнесъл реч във Великото народно събрание, "Събранието на нацията". В речта си той подчертал значението на религията в живота, но не срещнал разбиране и се завърнал в град Ван.

След местните бунтове срещу правителството в Анкара през 1926 г. той бил изпратен на за-

точение в малкото селце Барла, в Югозападна Турция, където останал осем години и половина. През този период Бадиуззаман написал по-голямата част от трудовете си, озаглавени *Послания от светлина (Рисале-и Нур)*, след което бил хвърлен в затвора и отново го изпратили на заточение. Така прекарал четвърт век от живота си по затвори, заточения и съдилища до 1950 г., когато издали закон за свободата на убежденията и вероизповеданията.

Бадиуззаман Саид Нурси напуснал този свят и се преселил при всеобхватното милосърдие на Аллах на 25-ия ден от Свещения месец Рамадан на 23 март 1960 г. (1379 г. по хиджра), като оставил в наследство блестяща поредица от книги по проблемите на вярата. Тя удовлетворява потребностите на епохата, отправя послание към най-зрелите ѝ синове, опровергава измислиците на философите материалисти, премахва съмненията им изоснови и утвърждава истините и опорите на вярата с категорични аргументи и солидни доказателства. Това е поредицата *Послания от светлина (Рисале-и Нур)*, която съдържа сто и трийсет послания, обединени в осем сборки: *Слова, Писма, Сияния, Лъчи, Знаци на чудното красноречие в източниците на лаконизма, Арабско маснави за светлината, Притурки, Полировка на Исляма*. Тези събрани съчинения са преведени изцяло на арабски и

английски, а голяма част от тях са преведени и на много езици по света: френски, немски, руски, персийски, урду, кюрдски и др.

По-долу прилагаме писмото, изпратено от професор Нурси поотделно до турския министър-председател и министрите на правосъдието и на вътрешните работи. В него авторът сам дава кратка справка за живота си:

“Всички държавни мъже ме познават отблизо, особено онези от тях, които бяха очевидци на значимите събития, минали през страната от както бе обявена свободата (конституцията), по време на Първата световна война, при нашествието на съюзниците в страната и нахлуването им в Истанбул, както и последвалите събития, свързани с формирането на националното правителство и периода на обявяването на републиката... Онези, които сега заемат високи постове в държавата и са подробно информирани за споменатите условия, ме познават много добре. Затова позволете ми да изложа пред вас накратко основните моменти от живота си.

Роден съм в село Нурс, Битлиска област. През целия си период на учение и усвояване на знания влизах в остри научни диспути с всички срещнати учени и доминирах над тях благодарение на Божията промисъл, докато стигнах до Истанбул. Там, в атмосферата на града, омърсена от покварата на славата и известността, не

престанах да водя научните си спорове. Но клеветата от мои завистници и врагове стана причина по заповед на султан Абдулхамид, Аллах да му дари обилно милосърдие, да бъде настанен в болница за умопомрачени. После привлякох погледа на правителството на обединението и прогреса въз основа на заслугите ми по време на обявяването на конституцията и събитията от 31 март. Предложих им проект за построяване в град Ван на университет, наречен “Училище *Аз-Захра*” по примера на знаменития университет “Ал-Азхар”, и дори собственоръчно положих камъка на основите му. Още с избухването на Първата световна война веднага сформирах опълченски чети от мои студенти и доброволци, и поех ръководството им. Встъпихме в сражения, които нанасяха удари срещу руските агресори на Кавказкия фронт. Попаднах в техен плен, но според Божията промисъл се освободих и пристигнах в Истанбул. Там бях назначен за член на Дома на ислямската мъдрост и с цялата дарена ми от Аллах енергия предприех съпротива срещу завоевателите, окупирали Истанбул в онези тежки условия. Но войните за независимост приключиха и бе сформирано националното правителство в Анкара. Като оценявах заслугите си, отново се обърнах към своя проект за учредяване на университет във Ван.

Дотук животът ми бе изпълнен със слу-

жене на страната съгласно споделяната от мен идея за служене на религията чрез политиката. Но след този период напълно отвърнах лице от земния живот, погребях “стария” Саид, както се изразявах, и станах “нов” Саид, който живее всецяло за отвъдния свят. “Изплъзнах се” от обществения живот и се отказах от всичко свързано с него, напълно се изолирах от хората и се отдадох на отшелничество в Истанбул, а после в пещери в планините на Ван и на Батлиски район. Продължих да водя постоянна борба със своя дух и своите чувства. Уединих се в духовния си свят, като издигнах девиза “Аллах да ме опази от сатаната и политиката!” Цялото си внимание и време посветих на размисъл над съдържанието на Свещения Коран. Започнах да водя съществуване на “нов” Саид. Съдбата ме изпращаше на заточение от град в град. През тези години от дълбините на сърцето ми се раждаха величествени мисли, извиращи от пълноводията на Свещения Коран. Диктувах ги на хората край мен. Трактатите, на които дадох заглавието *Послания от светлина*, наистина извираха от озарението на Свещения Коран. Заглавието се появи от най-съкровената ми същност. Напълно съм убеден и сигурен, че тези послания не са предъвквани от моята мисъл и не са друго освен Божие откровение, което Преславният Аллах е влял в сърцето ми от светлината

на Свещения Коран. Те носят благослов за всеки, който ги разпространява, защото, убеден съм, не е възможно да се запази вярата на другите иначе освен по този начин, та нуждаещите се от тези прозрения да не бъдат лишени от тях. Заех се да ги преписвам и разпространявам. Бях убеден, че така моят Господ ме е подчинил да служа и че Той ме води, а никой не може да се възпротиви на това. Почувствах необходимост да поощрявам всеки, който работи за тази кауза в изпълнение на повеленото ми от моята религия.

Посланията, броят на които надхвърля сто и трийсет, умишлено не се занимават с проблеми на земния живот и политиката, а изцяло засягат само въпросите на отвъдния живот и вярата. Въпреки това те се превърнаха в главната грижа на опортюнистите и на онези, които ловят риба в мътна вода, и властите ме спираха, и съдилищата възложиха на експерти да направят научен анализ на трудовете ми, но благодарение на Преславния Аллах истината винаги излизаше наяве и справедливостта заемаше подобаващото ѝ място.

Послание до всеки болен и изпаднал в беда

Съдържание

ДВАЙСЕТ И ПЕТИ ПРОБЛЯСЪК	
Предупреждение и извинение	5
Първи лек: болестта носи огромни печалби	7
Втори лек: болестта превръща минутите на живота в часове богослужене	8
Трети лек: болестта е наставник и съветник	9
Четвърти лек: болестта ти дава знание за Най-прекрасните имена на Аллах	11
Пети лек: болестта е Божие добротворство	13
Шести лек: всяко състояние е нетрайно, разсъждавай и мисли за въздаянието	14
Шести лек (II): болестта ти напомня, че в земния живот не съществува вечност	16
Седми лек: болестта ти дава да вкусиш блажена наслада	17
Осми лек: болестта изкупва греховете	19
Девети лек: в същността си болестта не е страшна	21
Десети лек: мисълта за въздаянието премахва тревогата	22
Единайсети лек: болестта ти дарява духовна наслада ...	24
Дванайсети лек: болестта отрицва изворите на зова ..	25
Тринайсети лек: чрез болестта Божият раб получава богатство, което иначе се постига чрез действия	27
Четиринайсети лек: озареното духовно око	29
Петнайсети лек: хората, подложени на най-тежки изпитания	32
Шестнайсети лек: болният не се отчуждава от хората ..	34
Седемнайсети лек: грижата за болните и посещаването им е пророческа традиция	35

Осемнайсети лек: гледай към онези, които са по-нещастни от теб	38
Деветнайсети лек: болестта пречиства живота и изявава Най-прекрасните имена	41
Двайсети лек: лечението на истинската и на въображаемата болест	44
Двайсет и първи лек: духовната наслада, която обзема болния	46
Двайсет и втори лек: защо парализата е смятана за една от благословените болести	47
Двайсет и трети лек: Божието милосърдие гледа към болния	49
Двайсет и четвърти лек: болестите на децата и грижата за възрастните хора	50
Двайсет и пети лек: святоото лечение	52
 Съблезнования за едно дете	 54
 ВТОРИ ПРОБЛЯСЪК	
Айюб, който стои начело на търпеливите	62
Първо положение: всеки грях съдържа път към неверието	63
Второ положение: кой има право да се оплаква от бедата?	66
Трето положение: изчезването на болката е наслада ..	69
Четвърто положение: не разпилявай войската на своето търпение	70
Пето положение	74
 ЗАКЛЮЧЕНИЕ	 80
ПИСМО ДО ЕДИН ЛЕКАР	82
БИОГРАФИЧНИ БЕЛЕЖКИ ЗА АВТОРА	86